

**Zavod za javno zdravlje
Čuprija "Pomoravlje"
u Čupriji**

**Centar za analizu, planiranje
i organizaciju zdravstvene zaštite
biostatistiku i informatiku u zdravstvu**

**ANALIZA ZDRAVSTVENOG STANJA
STANOVNIŠTVA POMORAVSKOG
OKRUGA
ZA 2013. GODINU SA POREĐENJEM
ODREĐENIH POKAZATELJA ZA ZADNJIH PET
GODINA**

UVODNE NAPOMENE

Zdravlje i zdravstveno stanje stanovništva predstavljaju indikatore razvoja jednog društva i preduslov njegovog daljeg napretka. Procena zdravstvenog stanja stanovništva je sociomedicinska procedura za dobijanje objektivne slike zdravstvenog stanja celokupnog stanovništva ili pojedinih populacionih grupa na jednoj teritoriji. Analiza zdravstvenog stanja stanovništva ima više ciljeva:

1. Daje sliku zdravstvenog stanja stanovništva u posmatranom periodu;
2. Omogućava vremensko praćenje zdravstvenog stanja i komparaciju;
3. Utvrđuje zdravstvene potrebe;
4. Stvara osnovu za planiranje mera zdravstvene zaštite;
5. Omogućava evaluaciju efekata postignutih primenom mera zdravstvene zaštite.

Merenje zdravstvenog stanja vrši se uz pomoć većeg broja indikatora i uz prisustvo više indirektnih podataka dobijamo globalnu sliku zdravstvenog stanja odabrane populacije. Za merenje se najčešće koriste klasični pokazatelji:

1. vitalno-demografski podaci,
2. pokazatelji morbiditeta i mortaliteta,
3. pokazatelji stanja čovekove okoline,
4. pokazatelji rada i korišćenja zdravstvene službe.

U analizi zdravstvenog stanja stanovništva Pomoravskog okruga za 2013.

godinu, korišćeni su demografski podaci Republičkog zavoda za statistiku i podaci redovne zdravstvene statistike zdravstvenih ustanova Pomoravskog okruga koje prikuplja i obrađuje Zavod za javno zdravlje u Čupriji. Ocena stanja životne sredine izvršena je na osnovu analiza parametara koje Zavod redovno prati.

Analiza sadrži podatke za šest opština Pomoravskog okruga koji se odnose na osnovne podatke o okrugu, demografske, socioekonomske pokazatelje, morbiditet i mortalitet, neke podatke o životnoj sredini, imunizaciji stanovništva, kadrovima, radu i korišćenju primarne zdravstvene zaštite i stacionarnih zdravstvenih ustanova.

1.VITALNO-DEMOGRAFSKE KARAKTERISTIKE POMORAVSKOG OKRUGA

1.1 Teritorija okruga , brojno stanje i gustina naseljenosti

Pomoravski okrug se prostire na površini od 2615 km² sa 191 naseljem, 210795 stanovnika po procenjenim rezultatima broja stanovnika za 2013. godinu i prosečnom gustom naseljenosti od 81,4 stanovnika po km.². Prema popisu Republičkog zavoda za statistiku za 2011. godinu broj stanovnika okruga je manji za 5,7% u odnosu na popis iz 2002. godine.

Pomoravskom okrugu pripada šest opština Despotovac, Jagodina, Paraćin, Rekovac, Svilajnac i Ćuprija. Najveću površinu ima opština Despotovac, a najveći broj stanovnika opština Jagodina, koja ima i najveći broj naselja, najveću gustom naseljenosti i sedište je okruga.

Tabela br. 1 Opštine Pomoravskog okruga sa brojem naselja i gustom naseljenosti u 2013. god.

R.b	Opštine	Broj naselja	Procenjeni broj stanovnika	Površina u km ²	Prosečna gustom naseljenosti
1	Despotovac	33	22473	623	36,07
2	Jagodina	53	71583	470	152,30
3	Paraćin	35	53327	542	98,34
4	Rekovac	32	10525	366	28,76
5	Svilajnac	22	22940	326	70,37
6	Ćuprija	16	29947	288	103,98
Pomoravski okrug		191	210795	2615	80,61

U periodu između dva popisa, 1991. i 2002. godine (tabela 2) stanovništvo Pomoravskog okruga smanjeno je za 36673 lica odnosno 13,9%. Dakle, na teritoriji okruga postoji tendencija depopulacije koja je najviše izražena u opštinama Despotovac 24,4%, Svilajnac 23%, koje imaju veliku migraciju stanovništva u inostranstvo i Rekovac 20,3%, gde dominira staro stanovništvo, a najmanje u Jagodini 8,2%.

Popisani broj stanovnika u 2011. godini ukazuje na dalji pad broja stanovnika na celom području okruga za 5,7% u odnosu na prethodni zvanični popis. Izuzetak je opština Jagodina koja beleži minimalan rast broja stanovnika za 1 %.

Tabela br. 2 Broj stanovnika Pomoravskog okruga u 2011. god. u odnosu na popise iz 1991.god. i 2002.

red. br.	Opština	1991	2002	Index 02/91	2011	Index 11/02	Index 11/91
1	Despotovac	33869	25611	0.756	23191	0.906	0.685
2	Jagodina	77226	70894	0.918	71852	1.014	0.930
3	Paraćin	64119	58301	0.909	54242	0.930	0.846
4	Rekovac	17011	13551	0.797	11055	0.816	0.650
5	Svilajnac	33136	25511	0.770	23551	0.923	0.711
6	Ćuprija	38747	33567	0.866	30645	0.913	0.791
Pomoravski okrug		264108	227435	0.861	214536	0.943	0.812

1.2 Struktura stanovništva

U strukturi stanovništva, prikazuje se i polna i starosna struktura stanovništva.

Odnos broja muškaraca i žena određen je biološkim i socijalnim faktorima. Polna struktura nema direktnog značaja za zdravstveno stanje stanovništva ali je značajna za izračunavanje nekih stopa i za određivanje specifičnog morbiditeta i mortaliteta. Ona zavisi od polne strukture živorođenih i umrlih, migracionih kretanja i dejstva izvesnih spoljnih faktora.

Tabela broj 3 Stanovništvo Pomoravskog okruga prema polu po popisu iz 2011. godine

Opština	Broj stanovnika	Broj muškaraca	% muškaraca	Broj žena	% žena	Broj žena fertilnog perioda	% žena fertilnog perioda
Despotovac	23191	11391	49,1	11800	50,9	4497	38,1
Jagodina	71852	34770	48,4	37082	51,6	15836	42,7
Paraćin	54242	26417	48,0	27825	52,0	11636	41,8
Rekovac	11055	5431	49,1	5624	50,9	1826	32,5
Svilajnac	23551	11231	47,7	12320	52,3	4746	38,5
Ćuprija	30645	14849	48,5	15796	51,5	6273	39,7
Pomoravski okrug	214536	104089	48,5	110447	51,5	44814	40,6

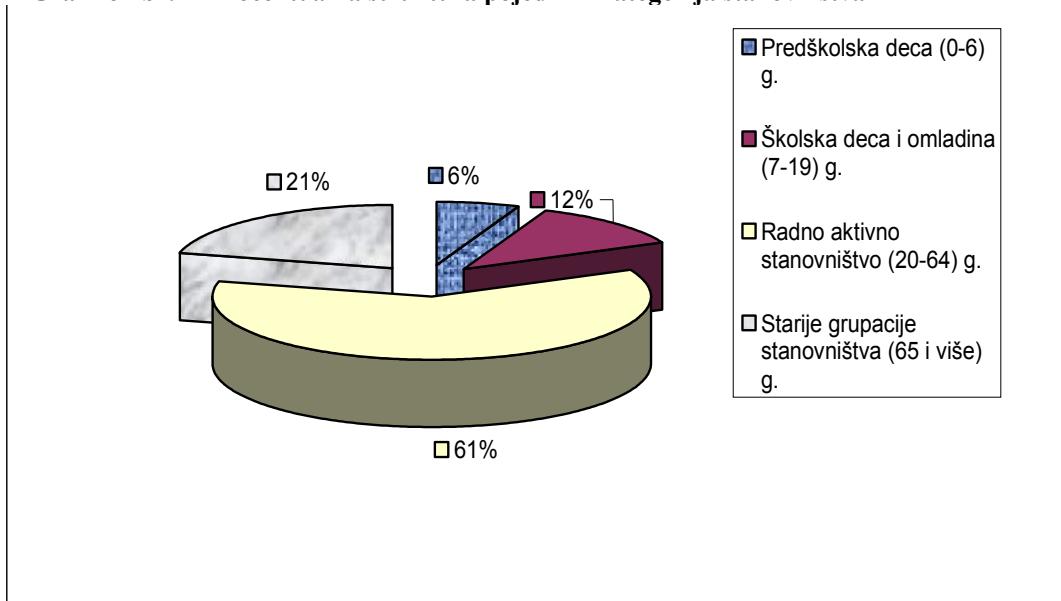
Iz tabele br. 3 se vidi da je po popisu iz 2011. godine udeo stanovnika ženskog pola nešto veći, 51,5% što je pokazatelj bolje socioekonomске razvijenosti i nivoa zdravstvene zaštite. Od ukupnog broja stanovništva ženskog pola 40,6% pripada ženama fertilnog perioda.

Na starosnu strukturu stanovništva utiče prirodno kretanje (rađanje i umiranje), ali i mehaničko kretanje stanovništva, migracije. Poznavanje starosne strukture stanovništva daje nam sliku starosti populacije u celini na osnovu koje se određuju prioritetni zdravstveni problemi i planira zdravstvena zaštita.

Tabela br. 4 Broj i procentualno učešće pojedinih kategorija stanovnika Pomoravskog okruga prema popisu Republičkog zavoda za statistiku 2011. godine

Br	Kategorije stanovništva	Opštine											
		Despotovac		Jagodina		Paraćin		Rekovac		Svilajnac		Ćuprija	
		broj	%										
1	Predškolska deca (0-6) g.	1182	5.1	4629	6.4	3336	6.2	468	4.2	1297	5.5	1716	5.6
2	Školska deca i omladina (7-18) g.	2722	11.7	8224	11.4	6727	12.4	1080	9.8	2881	12.2	3591	11.7
3	Radno aktivno stanovništvo (19-64) g.	13648	58.9	45863	63.8	33762	62.2	6131	55.5	13810	58.6	19107	62.3
4	Starije grupacije stanovništva (65 i više) g.	5639	24.3	13136	18.3	10417	19.2	3376	30.5	5563	23.6	6231	20.3
Ukupno:		23191	100	71852	100	54242	100	11055	100	23551	100	30645	100

Grafikon br. 1 Procentualna struktura pojedinih kategorija stanovništva

Iz navedenih podataka o starosnoj strukturi stanovništva može se uočiti da stanovništvo Pomoravskog okruga spada u **grupu vrlo starog stanovništva**, s obzirom da je ideo stanovnika starijih od 65 godina 20,7 %. Taj ideo je najmanji u opštini Jagodina 18,3%, a najveći u opštini Rekovac čak 30,5%. **Indeks stareњa** je takođe visok 0,87 za okrug što pokazuje da postoji proces izraženog stareњa stanovništva obzirom da je vrednost veća od 0,4 a koja se smatra granicom od koje počinje da se tretira starim stanovništvo. .

1.2 Vitalne karakteristike Pomoravskog okruga u 2013. godini

Stanovništvo, kao dinamična pojava se stalno menja, kreće. Prirodno kretanje stanovništva podrazumeva promene u ukupnom broju stanovnika kao posledica rađanja (natalitet) i umiranja (mortalitet). Broj rođenih je pozitivna a broj umrlih negativna komponenta kretanja stanovništva.

Vitalni pokazatelji za 2013. godinu po opštinama i na nivou Pomoravskog okruga, kao i podaci o ukupnom broju stanovnika su na osnovu poslednje procene dobijeni su iz Zavoda za statistiku republike Srbije za 2013. godinu.

Tabela br. 5 Vitalni pokazatelji stanovništva Pomoravskog okruga u 2013. god.

R. Br	OPŠTINE	Procenjeni broj stanovnika	ŽIVOROĐENI		UMRLI					stopa smrtno- sti odojča- di	stopa prirodnog priraštaja	MRTVORO ĐENI			
					ukupno		odojčad		deca 1-4						
			broj	stopa nataliteta	broj	stopa mortaliteta	broj	%	broj	%		broj	stopa		
1	Despotovac	22473	130	5.8	430	19.1	1	0.23		0.00	7.7	-13.3	1	7.7	
2	Jagodina	71583	673	9.4	1054	14.7	10	0.95	0	0.00	14.9	-5.3	3	4.5	
3	Paraćin	53327	491	9.2	839	15.7	3	0.36		0.00	6.1	-6.5	3	6.1	
4	Rekovac	10525	43	4.1	225	21.4		0.00	0	0.00	0.0	-17.3		0.0	
5	Svilajnac	22940	145	6.3	402	17.5	2	0.50		0.00	13.8	-11.2	1	6.9	
6	Cuprija	29947	242	8.1	536	17.9		0.00	0	0.00	0.0	-9.8		0.0	
POMORAVSKI OKRUG		210795	1724	8.2	3486	16.5	16	0.46		0.00	9.3	-8.4	8	4.6	

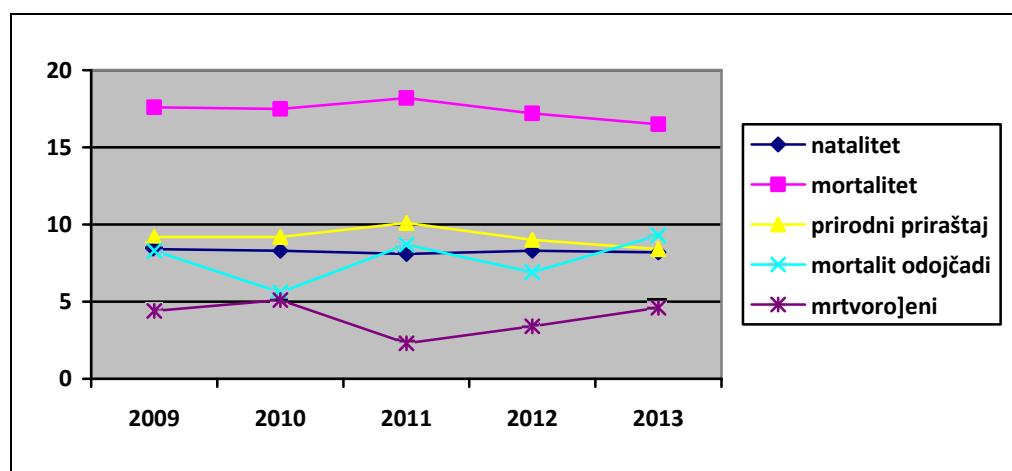
Broj živorodenih u Pomoravskom okrugu je u stalnom padu, kako u absolutnim vrednostima tako i u stopama, u svim opštinama. Prema SZO faza nepovoljnog nataliteta je stopa ispod 12%. U 2013. godini **stopa nataliteta** za okrug je 8,2 pri čemu je najniža u Rekovcu 4,1 a najviša u Jagodini 9,4.

Mortalitet, umiranje, je negativna vitalna komponenta i od velikog je značaja u oceni zdravstvenog stanja stanovništva. Opšta stopa mortaliteta, odnosno ukupan broj umrlih u Pomoravskom okrugu je visok i u stalnom je porastu, vezano za sve izraženije starenje stanovništva. Prosečna stopa za okrug je 16,5 a najvišu stopu ima opština Rekovac 21,4 i to je opština sa najstarijom populacijom.

Mortalitet odojčadi je jedan od najbitnijih indikatora socioekonomskih prilika i funkcionalisanja zdravstvene zaštite žena i dece. Stope smrtnosti odojčadi su niske već duži vremenski period u okrugu, u 2013. godini je bilo 16 evidentiranih slučajeva sa stopom od 9,3 a tolerantna granica za Evropu je do 20.

Stopa mrtvorodenih odnosno mortinataliteta u okrugu je takođe niska 4,6 jer postoji odgovarajuća i dobro razvijena zdravstvena zaštita trudnica, dok se komplikovane trudnoće tretiraju u visoko specijalizovanim ustanovama tercijalnog nivoa zdravstvene zaštite.

Prirodni priraštaj predstavlja razliku između absolutnog broja živorodenih i umrlih na jednoj teritoriji. Izražava se stopom na 1000 stanovnika i za teritoriju okruga za 2013. godinu iznosi -8,4 pa se može govoriti o velikoj biološkoj regresiji stanovništva, jer još od sredine osamdesetih godina prirodni priraštaj ima negativnu vrednost.

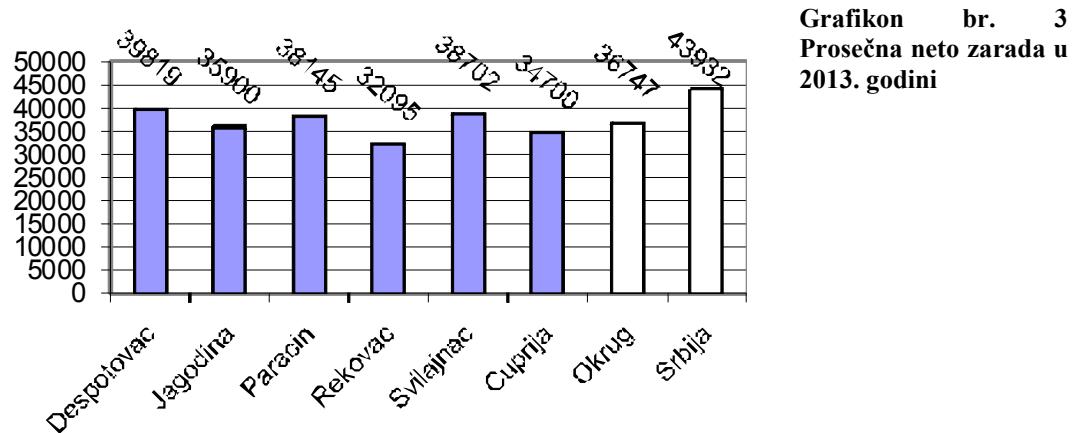
Grafikon br. 2. Vitalni pokazatelji stanovništva Pomoravskog okruga u periodu od 2009-2013 (stope na 1000 stanovnika)

Posmatrajući petogodišnji period zapažaju se relativno konstantne stope vitalnih pokazatelja, osim kod mortaliteta odojčadi i mrtvorodenosti čije stope imaju neznatne varijacije tokom navedenog perioda dok su stope na početku i kraju ovog perioda gotovo identične.

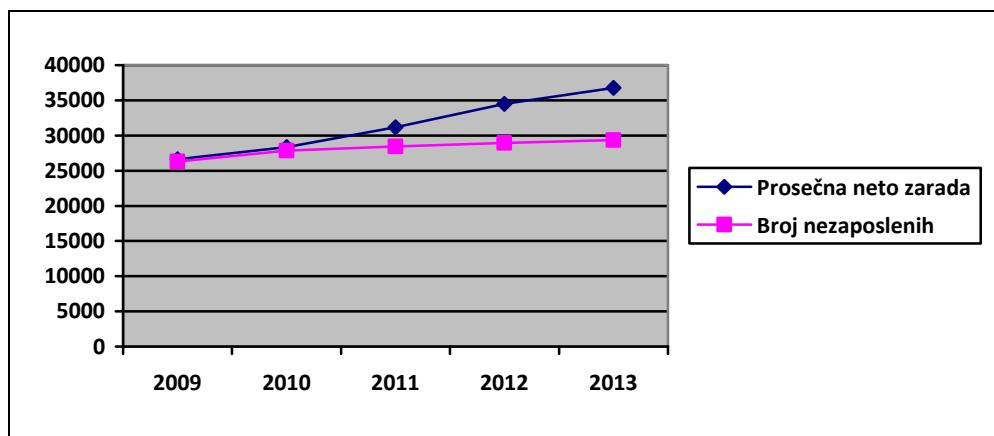
2. SOCIOEKONOMSKI POKAZATELJI OKRUGA

Nezaposlenost je važan socioekonomski pokazatelj stanja stanovništva određene teritorije. Iz Nacionalne službe za zapošljavanje Pomoravskog okruga dobijeni su podaci o nezaposlenim licima u 2013. godini. Ukupno je bilo nezaposlenih 29335 lica, što je za 3,3% više u odnosu na prethodnu godinu. Posmatrajući polnu strukturu nezaposlenih, zapaža se nešto veći broj žena (7,43%) u odnosu na muškarce. Stopa nezaposlenosti je 137,8 na 1000 stanovnika. Po stepenu stručne spreme, najviše je nekvalifikovanih (35,3%), zatim sa četvrtim stepenom (28,5%), pa onda sa trećim (24,2%). Sa visokom stručnom spremom je bilo 1361 nezaposleno lice što u procentima izraženo iznosi 4,6%. U odnosu na prethodnu godinu, beleži se porast nezaposlenih ove kategorije za 9,6% što predstavlja novih 119 lica sa diplomom fakulteta.

Posmatrajući starosnu strukturu nezaposlenih, evidentno je da ih je najviše od 25 do 29 godina (3933 lica), zatim od 35 do 39 godina (3612) i 30 do 34 (3564).

Prosečna neto zarada u 2013. godini na teritoriji Pomoravskog okruga bila je 36747 dinara što je nešto niže u odnosu na prosek republike Srbije koji je iznosio 43932. Među opštinama najveći prosek ima opština Despotovac sa 39819 i Svilajnac sa 38702 dinara a najniži prosek ima opština Rekovac sa 32095 dinara. U odnosu na prethodnu godinu evidentno je povećanje zarada za 6,6 procenata.

Grafikon br. 4. Prosečna neto zarada i broj nezaposlenih u Pomoravskom okrugu

Prosečna neto zarada ima kontinuiran rast od 2009. do 2013 u proseku za 6% godišnje, dok je u isto vreme rastao i broj nezaposlenih za oko 3% godišnje.

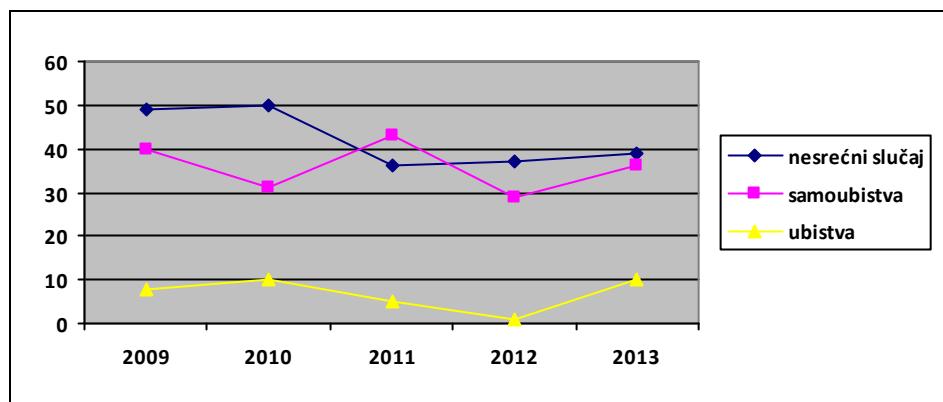
3. MORTALITET I MORBIDITET U POMORAVSKOM OKRUGU U 2013. GODINI

3.1. Mortalitet

Tabelom broj 6 prikazane su osnovne karakteristike mortaliteta stanovništva Pomoravskog okruga u 2013. godini. Prema prispelim potvrdoma o smrti evidentirano je 3486 umrle osobe na teritoriji okruga od čega je 3191 prirodna smrt, 89 nasilnih smrti, a nepoznato je bilo 206 slučaja. Prosječna starost umrlih je 75,6 godina.

Tabela br. 6 Karakteristike mortaliteta stanovništva Pomoravskog okruga u 2013. godini

Opština	prir. smrt	nasilna smrt					nepoznato	prosečna starost umrlih
		svega	nesreća	samoub.	ubistva	ostalo		
Despotovac	411	8	6	1		1	11	76,
Jagodina	925	29	8	16	5		100	74,8
Paraćin	767	23	15	6	1	1	49	75,1
Rekovac	210	5	3	1		1	10	78,7
Svilajnac	367	12	3	6	2	1	23	76,8
Ćuprija	511	12	4	6	2		13	75
Pomoravski okrug	3191	89	39	36	10	4	206	75,6

Grafikon br. 5. Nasilna smrt u Pomoravskom okrugu u periodu od 2009-2013 god.

Posmatrajući petogodišnji period zapaža se da je došlo do opadanja broja nesrećnih slučaja, dok broj samoubistava varira iz godine u godinu. Broj ubistava pokazuje konstantni pad do 2012 god. da bi u 2013 godini došlo do ponovnog rasta broja.

Struktura umrlih prema uzroku smrti (po MKB-10 klasifikaciji) prikazana je tabelom br.7

Tabela br. 7 Struktura umrlih u opština Pomoravskog okruga prema uzroku smrti za 2013. godinu

Grupe bolesti i klasifikacija po MKB10	Opštine i broj umrlih lica													
	Despotovac		Jagodina		Paraćin		Rekovac		Svilajnac		Ćuprija		Okrug	
	Br umrlih	%	Br umrlih	%	Br umrlih	%	Br umrlih	%	Br umrlih	%	Br umrlih	%	Br umrlih	%
I A00-B99	3	0.7	9	0.9	3	0.4			3	0.7	3	0.6	21	0.6
II C00-D48	68	15.8	207	19.6	142	16.9	27	12.0	59	14.7	91	17.0	594	17.0
III D50-D89	1	0.2			2	0.2	1	0.4			2	0.4	6	0.2
IV E00-E90	6	1.4	20	1.9	13	1.5			9	2.2	10	1.9	58	1.7
V F00-F99			4	0.4			1	0.4			1	0.2	6	0.2
VI G00-G99	3	0.7	22	2.1	12	1.4	1	0.4	5	1.2	3	0.6	46	1.3
VII H00-H59														
VIII H60-H95														
IX I00-I99	268	62.3	504	47.8	495	59.0	151	67.1	251	62.4	351	65.5	2020	57.9
X J00-J99	30	7.0	45	4.3	44	5.2	17	7.6	17	4.2	19	3.5	172	4.9
XI K00-K93	11	2.6	30	2.8	18	2.1	6	2.7	7	1.7	16	3.0	88	2.5
XII L00-L99			3	0.3			1	0.4					4	0.1
XIII M00-M99			1	0.1			1	0.4					2	0.1
XIV N00-N99	19	4.4	55	5.2	33	3.9	3	1.3	11	2.7	14	2.6	135	3.9
XV O00-N99														
XVI P00-P96			8	0.8	2	0.2			1	0.2			11	0.3
XVII Q00-Q99	1	0.2	2	0.2	1	0.1							4	0.1
XVIII R00-R99	12	2.8	115	10.9	51	6.1	11	4.9	27	6.7	14	2.6	230	6.6
XIX S00-T98	8	1.9	29	2.8	23	2.7	5	2.2	12	3.0	12	2.2	89	2.6
XX V01-Y98														
XXI Z00-Z99														

Vodeći uzroci smrti prema MKB-10 klasifikaciji su bolesti sistema za krvotok sa učešćem od 57,9% u ukupnom broju umrlih i stopom na 100.000 stanovnika od 958,3, zatim tumnori sa 17% i stopom od 281,8. Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi (R00-R99) su u strukturi sa 6,6% i stopom od 109,1, slede bolesti sistema za disanje sa 4,9% i stopom 81,6 i bolesti mokraćno-polnog sistema sa 3,9% i stopom 64 na 100.000 stanovnika.

Tabela br. 8 Najčešći uzroci smrti u Pomoravskom okrugu u 2013. godini

Redni broj	Grupa po MKB-10	Br.	%	Stopa na 100.000 stanovnika
1	IX Bolesti sistema za krvotok - (I00-I99)	2020	57,9	958.3
2	II Tumori (C00-D48)	594	17,0	281.8
3	XVIII Simptomi ,znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi (R00-R99)	230	6,6	109.1
4	X Bolesti sistema za disanje (J00-J99)	172	4,9	81.6
5	XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema (N00-N99)	135	3,9	64.0

3.2. Morbiditet

Morbiditet, oboljevanje, spada u najvažnije indikatore zdravstvenog stanja. Rutinska zdravstvena statistika obezbeđuje informacije o raširenosti pojedinih oboljenja, ali samo u delu stanovništva koji je koristio zdravstvenu zaštitu. To je takozvani registrovani morbiditet koji se može podeliti na vanbolnički i bolnički.

3.2.1 Vanbolnički morbiditet

Osnovne karakteristike vanbolničkog morbiditeta su prikazane kroz registrovana oboljenja u službama primarne zdravstvene zaštite i to službe za zdravstvenu zaštitu dece, školske dece i omladine, službe opšte medicine i službe medicine rada, iz izveštaja o radu navedenih službi.

U službama za zdravstvenu zaštitu dece na teritoriji Pomoravskog okruga registrovano je u 2013. godini 77198 oboljenja. Pet najčešćih grupa bolesti su bolesti sistema za disanje sa učešćem 56,28 % u ukupnom morbiditetu, simptomi, znaci i patološki, klinički i laboratorijski nalazi 6,61%, bolesti kože i potkožnog tkiva 4,70%, bolesti sistema za varenje 4,10% i bolesti uva i mastoidnog nastavka sa 2,69%.

Tabela br. 9 Pet najčešćih grupa bolesti u službama za zdravstvenu zaštitu dece na teritoriji Pomoravskog okruga u 2013. godini

Grupa	Morbiditetna lista (10 MBK)	Šifra	Br.	%
X	Bolesti sistema za disanje	J00-J99	43448	56.28
XVIII	Simptomi, znaci i patološki, klinički i lab. Nalazi	R00-R99	5102	6.61
XII	Bolesti kože i potkožnog tkiva	L00-L99	3626	4.70
XI	Bolesti sistema za varenje	L00-K93	3166	4.10
VIII	Bolesti uva i mastoidnog nastavka	H60-H95	1886	2.69
	UKUPNO	A00-T98	77198	100.0

U službama za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine registrovano je 70555 oboljenja od kojih 54,4% priprada grupi bolesti sistema za disanje. Bolestima sistema za varenje i simptomima, znacima patološkim i laboratorijskim nalazima pripada po 7%, a povredama, trovanjima i posledicama delovanja spoljnih faktora i laboratorijskim nalazima kao i bolestima kože i potkožnog tkiva procentualno pripada oko 4%.

Tabela br.10 Pet najčešćih grupa bolesti u službama za zaštitu zdravlja školske dece i omladine na teritoriji Pomoravskog okruga u 2013. godini

Grupa	Morbiditetna lista (10 MBK)	Šifra	Br.	%
X	Bolesti sistema za disanje	J00-J99	38351	54.4
XI	Simptomi, znaci, i patološki klinički i laboratorijski nalazi	R00-R99	4782	6.8
XI	Bolesti sistema za varenje	K00-K93	4679	6.6
XIX	Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	S00-T98	3061	4.3
XII	Bolesti kože i potkožnog tkiva	L00-L99	3037	4.3
	UKUPNO	A00-T98	70555	100.0

U službama opšte medicine u domovima zdravlja Pomoravskog okruga registrovano je ukupno 226644 oboljenja. Pet najčešćih grupa bolesti su bolesti sistema krvotoka sa učešćem od 18,4%, bolesti sistema za disanje 16,8%, bolesti mišićno-koštanog sistema 8,5%, bolesti mokračno-polnog sistema 7,1% i bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem 7,4%.

Tabela br.11 Pet najčešćih grupa bolesti u službama opšte medicine na teritoriji Pomoravskog okruga u 2013. godini

Grupa	Morbiditetna lista (10 MBK)	Šifra	Br.	%
IX	Bolesti sistema krvotoka	I00-I99	41770	18.4
X	Bolesti sistema za disanje	J00-J99	38089	16.8
XIII	Bolesti mišićno-kostanog sistema i vezivnog tkiva	M00-M99	19254	8.5
IV	Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma	E00-E90	16808	7.4
XIV	Bolesti mokračno polnog sistema	N00-N99	16140	7.1
	UKUPNO	A00-T98	226644	100.0

Radno aktivno stanovništvo Pomoravskog okruga najčešće je, prema izveštaju **službi medicine rada**, u 2013. godini boarlovalo od bolesti sistema za disanje odnosno u 24,0% slučajeva od ukupno registrovanih 40714 oboljenja. Na drugom mestu su bolesti sistema krvotoka sa 17,2%, zatim bolesti koštano - mišićnog sistema 10,3%, bolesti mokračno polnog sistema 6,7% i duševni poremećaji i poremećaji ponašanja 5,3%.

Tabela br. 12 Pet najčešćih grupa bolesti u službama medicine rada na teritoriji Pomoravskog okruga u 2013. godini

Grupa	Morbiditetna lista (MKB-10)	Šifra	br.	%
X	Bolesti sistema za disanje	J00-J99	9760	24.0
IX	Bolesti sistema krvotoka	I00-I99	7004	17.2
XIII	Bolesti mišićno koštano sistema i vezivnog tkiva	M00-M99	4194	10.3
XIV	Bolesti mokračno polnog sistema	N00-N99	2745	6.7
V	Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00-F99	2152	5.3
	UKUPNO	A00-T98	40714	100.0

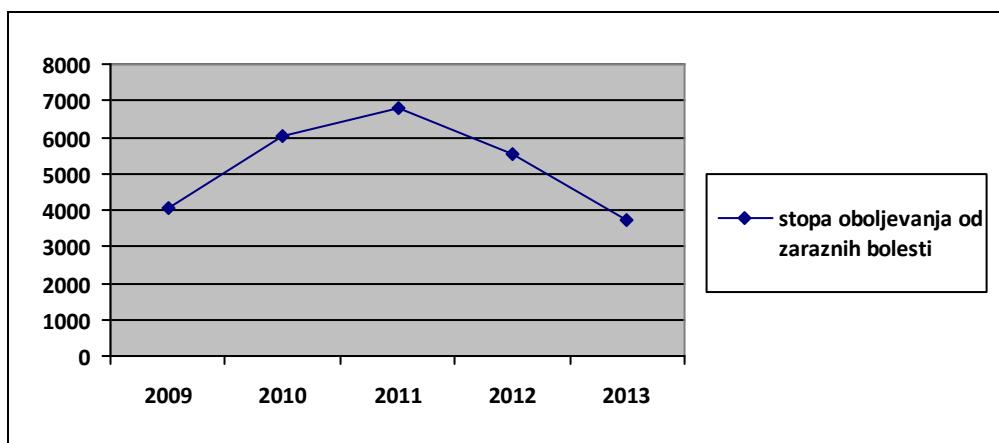
3.2.2.Morbiditet od zaraznih i hroničnih nezaraznih bolesti

Prema registru za zarazne bolesti Zavoda za javno zdravlje u Čupriji u 2013. godini je na teritoriji Pomoravskog okruga registrovano ukupno 7892 obolelih od bolesti koje podležu obaveznom prijavljivanju sa stopom incidence 3708 na 100000 stanovnika.U odnosu na prethodnu godinu oko 34% je manje prijavljeno zaraznih bolesti. Umrlih od zaraznih bolesti je bilo u jednom slučaju, u opštini Paraćin. Najveću stopu oboljevanja po opštinaima ima Svilajnac, a najmanju Rekovac. Ovakvi rezultati su odraz blagovremenog i urednog prijavljivanja, tako da bi ove podatke trebalo sa rezervom prihvatići.

Tabela br. 13 Broj prijavljenih i umrlih slučajeva zaraznih i parazitarnih bolesti sa stopama incidencije na 100.000 stanovnika u 2013.god.

O P Š T I N A	AKUTNE ZARAZNE BOLESTI			
	Broj obolelih	Stopa	Broj umrlih	Stopa
DESPOTOVAC	2210	9669,7	0	0
JAGODINA	613	853,8	0	0
PARAĆIN	566	1052,0	1	1,9
REKOVAC	32	296,5	0	0
SVILAJNAC	2204	9474,7	0	0
ČUPRIJA	2267	7480,6	0	0
OKRUG	7892	3708,5	1	0,5

Posmatrajući stope oboljevanja od zaraznih bolesti u zadnjih pet godina , uočava se vrh krive u 2011. kada je stopa bila najviša 6792 ,dok početak i kraj posmatranog perioda imaju slične vrednosti stope oko 4000.

Grafikon br. 6. Stopa incidencije od zaraznih bolesti na 100.000 stanovnika od 2009 do 2013.god.

Najveći broj prijavljenih slučajeva na teritoriji okruga je oboleo od streptokoknog faringitisa sa 2778 obolelih i učešćem od 35,2%, zatim od gripa 1912 ili 24,2%. Sledi streptokokni tonsilitis sa 1590 slučaja i učešćem od 20,1%. Redosled pet najučestalijih zaraznih bolesti je potpuno identičan prethodnoj godini.

Tabela br. 14 Najučestalije zarazne bolesti na teritoriji Pomoravskog okruga u 2013. god.

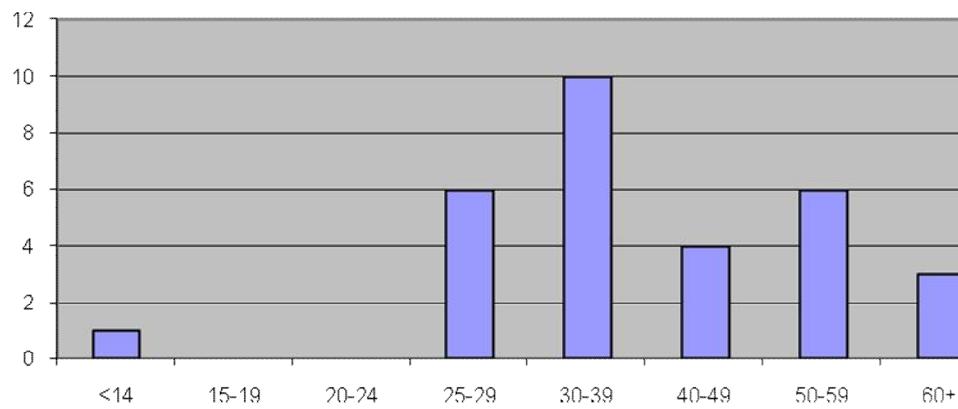
Red. br.	Zarazna bolest	Broj obolelih	%	Broj umrlih	Stopa
1	Pharingitis strep. J 02.0	2778	35,2	0	0
2	Infl. vir. non ident. J 11	1912	24,2	0	0
3	Tonsilitis strept. J03.0	1590	20,1	0	0
4	Varicella B01.9	711	9,0	0	0
5	Diarrhoea et gastr. A09	205	2,6	0	0

Što se tiče kretanja polno prenosivih bolesti na teritoriji Pomoravskog okruga u 2013. godini (tabela 15) ukupno je registrovano 20 novih slučajeva među kojima je najviše hepatitis viralis chronica B sa 9 obolelih. Posmatrajući kategorije uzrasnih grupa, polno prenosive bolesti su najzastupljenije u uzrastu od 30-39 i 50-59 godina.

Tabela br.15. Kretanje polno prenosivih bolesti po uzrastnoj distribuciji na Pomoravskom okruglu u 2013. godini

Infekcija ili bolest	UZRAST								
	1- 14	15-19	20-24	25-29	30-39	40-49	50-59	60 +	SVEGA
Syphilis					1			1	2
Gonorrhoea									
HIV infectio									
Morbus HIV				1					1
Hepatitis virosa B acuta				2	1	1	1	1	6
Hepatitis viralis chronica B					3	2	4		9
Infectio sexualis chlamydialis	1			2					3
Hepatitis viralis acuta C					1	1	1		3
Hepatitis viralis chronica C				1	4			1	6
UKUPNO	1			6	10	4	6	3	30

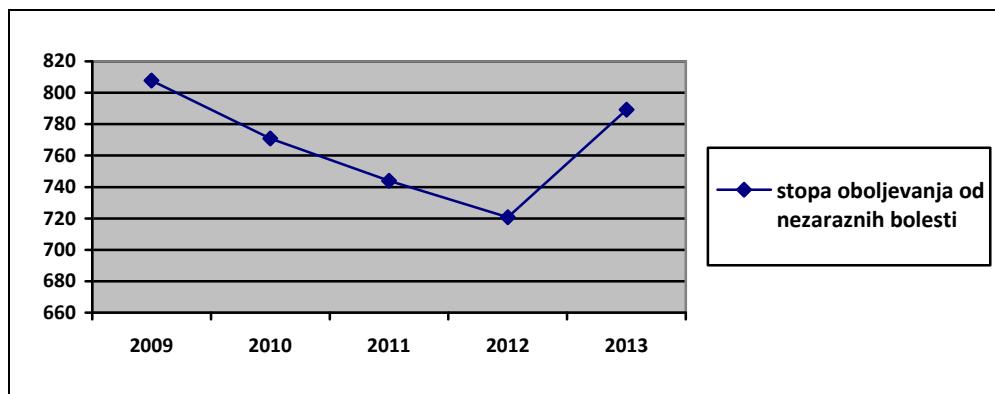
Grafikon br. 7 Uzrastna distribucija polno prenosivih bolesti u 2013. godini

Tab. br.16 BROJ REGISTROVANIH LICA OBOLELIH OD 11 HRONIČNIH NEZARAZNIH OBOLJENJA U 2013. GODINI PREMA VRSTI OBOLJENJA

UKUPNO		OBOLJENJA																			
		MALIGNA OBOLJENJA		ENDE-MSKA NEFRO-PATIJA		PSIHOZE		ŠEĆERNA BOLEST		REUMAT. GROZNICA		PROG. MIŠIĆNA DISTROFIJA		HEMOFI-LIJA		HR. INSUF. BUBREGA		NARKO-MANIJA		KORONARNE BOLESTI SRCA	
BROJ	STOPA	BROJ	STOPA	BROJ	STOPA	BROJ	STOPA	BROJ	STOPA	BROJ	STOPA	BROJ	STOPA	BROJ	STOPA	BROJ	STOPA	BROJ	STOPA	BROJ	STOPA
1795	789.2	850	373.7	0	0	422	185.5	0	0	2	3	1	390	171.5	128	56.3					

Iz registra za hronične nezarazne bolesti (tabela 16) se može videti da je u 2013. godini bilo 1795 novootkrivena slučaja obolelih od 11 vrsta hroničnih nezaraznih bolesti koje podležu prijavljivanju. Najveći broj novootkrivenih slučajeva su maligne bolesti 850 (stopa 396,2), zatim šećerna bolest sa 422 slučaja (stopa 185,5) i koronarne bolesti srca, 390 slučaja (stopa 171,5). Stopice incidence od nezaraznih bolesti pokazuju trend opadanja od 2009 do 2012. godine da bi u zadnjoj godini došlo do naglog skoka broja novootkrivenih slučajeva.

Grafikon br. 8 Stopa incidencije od nezaraznih bolesti na 100.000 stanovnika od 2009 do 2013.god

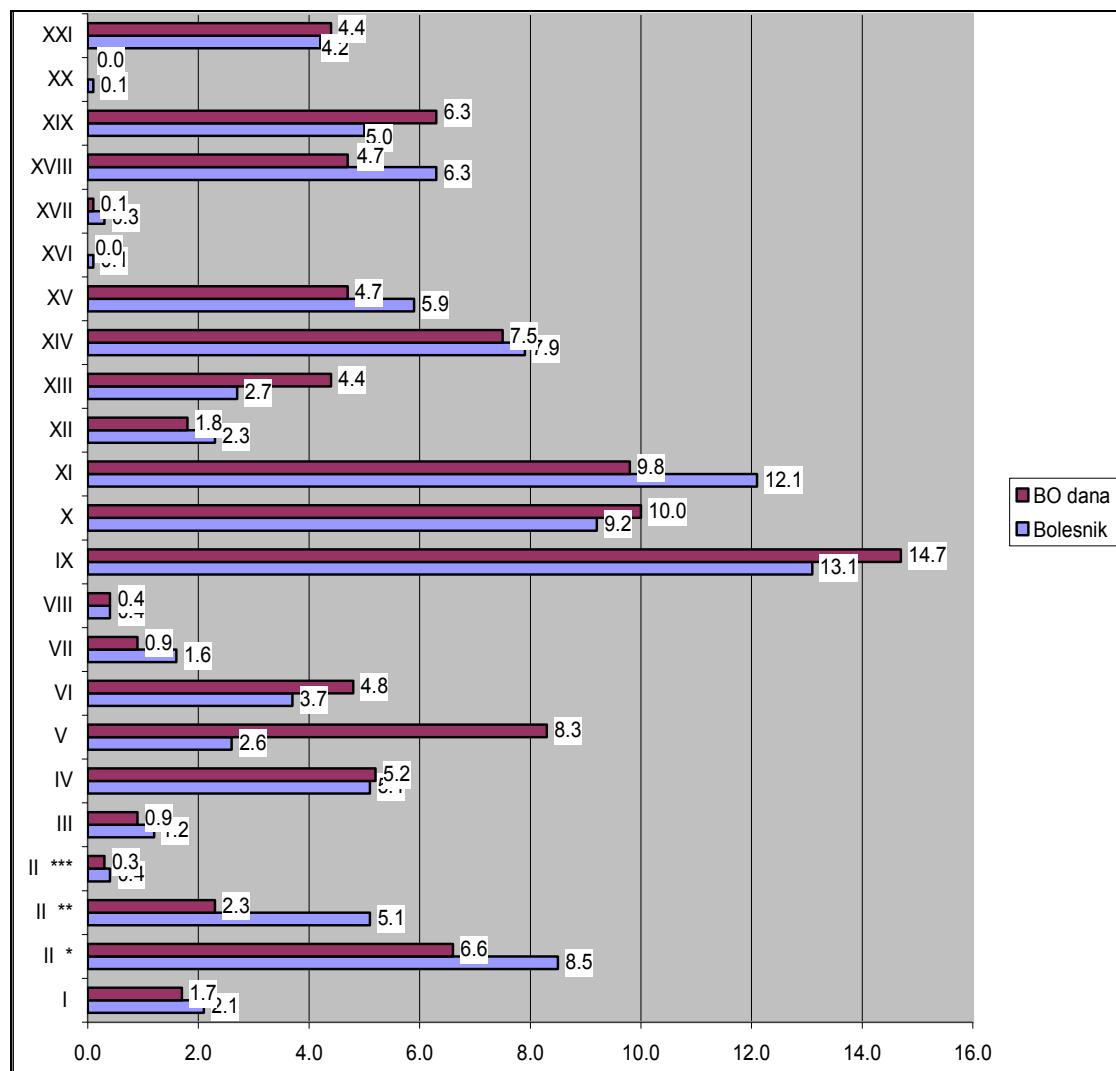
3.2.3. Bolnički morbiditet

Tab.17 Struktura bolesnika i bolničkih dana (brojčana i procentualna) prema grupama bolesti u bolnicama Pomoravskog okruga u 2013. godini

Grupa bolesti	ĆUPRIJA		PARAĆIN		JAGODINA		DESPOTOVAC		SVILAJNAC		OKRUG	
	Bolesnik	BO dana	Bolesnik	BO dana	Bolesnik	BO dana	Bolesnik	BO dana	Bolesnik	BO dana	Bolesnik	BO dana
I A00-B99	broj	477	2799	125	868	264	664	0	0	0	866	4331
	%	2.4	2.2	1.1	1.2	2.8	1.4	0.0	0.0	0.0	2.1	1.7
II * C00-C97	broj	1795	5612	712	6612	896	4252	38	336	14	158	3455
	%	9.1	4.3	6.5	9.1	9.4	8.9	10.7	9.6	5.7	5.5	6.6
II ** D10-D36	broj	1594	3449	255	1875	231	637	1	1	0	0	2081
	%	8.1	2.7	2.3	2.6	2.4	1.3	0.3	0.0	0.0	0.0	5.1
II *** D37-D48	broj	65	214	57	276	59	273	0	0	0	0	181
	%	0.3	0.2	0.5	0.4	0.6	0.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.4
III D50-D89	broj	111	654	226	1003	154	521	8	47	3	33	502
	%	0.6	0.5	2.1	1.4	1.6	1.1	2.2	1.3	1.2	1.2	0.9
IV E00-E90	broj	999	7015	758	4097	243	1572	16	165	43	524	2059
	%	5.1	5.4	7.0	5.6	2.6	3.3	4.5	4.7	17.6	18.3	5.1
V F00-F99	broj	605	11256	362	5157	92	4685	6	53	5	37	1070
	%	3.1	8.7	3.3	7.1	1.0	9.8	1.7	1.5	2.0	1.3	2.6
VI G00-G99	broj	1034	9119	374	2483	88	491	10	59	6	88	1512
	%	5.2	7.1	3.4	3.4	0.9	1.0	2.8	1.7	2.5	3.1	3.7
VII H00-H59	broj	650	2307	9	51	3	17	0	0	0	0	662
	%	3.3	1.8	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.6
VIII H60-H95	broj	66	401	84	462	17	75	0	0	1	4	168
	%	0.3	0.3	0.8	0.6	0.2	0.2	0.0	0.0	0.4	0.1	0.4
IX I00-I99	broj	1916	14533	1922	14044	1280	6836	108	1053	92	1239	5318
	%	9.7	11.3	17.6	19.3	13.5	14.3	30.3	30.2	37.7	43.2	13.1
X J00-J99	broj	1183	9785	1113	7562	1339	7113	71	769	42	380	3748
	%	6.0	7.6	10.2	10.4	14.1	14.9	19.9	22.1	17.2	13.2	9.2
XI K00-K93	broj	1682	9358	1399	8754	1804	6721	18	146	9	121	4912
	%	8.5	7.2	12.8	12.0	19.0	14.1	5.1	4.2	3.7	4.2	12.1
XII L00-L99	broj	553	2749	179	976	205	667	6	64	2	27	945
	%	2.8	2.1	1.6	1.3	2.2	1.4	1.7	1.8	0.8	0.9	2.3
XIII M00-M99	broj	648	7615	306	2700	118	536	38	399	6	42	1116
	%	3.3	5.9	2.8	3.7	1.2	1.1	21.0	11.4	2.5	1.5	2.7
XIV N00-N99	broj	1921	13830	702	3110	584	2028	16	137	11	128	3234
	%	9.7	10.7	6.4	4.3	6.1	4.2	4.5	3.9	4.5	4.5	7.9
XV O00-O99	broj	426	1486	1004	5542	970	5058	0	0	0	0	2400
	%	2.2	1.2	9.2	7.6	10.2	10.6	0.0	0.0	0.0	0.0	5.9
XVI P00-P96	broj	17	30	12	29	12	36	0	0	0	0	41
	%	0.1	0.0	0.1	0.0	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1
XVII Q00-Q99	broj	97	329	6	21	4	4	0	0	0	0	107
	%	0.5	0.3	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1
XVIII R00-R99	broj	1478	8256	498	2464	588	1292	9	85	6	43	2579
	%	7.5	6.4	4.6	3.4	6.2	2.7	2.5	2.4	2.5	1.5	6.3
XIX S00-T98	broj	1222	9550	380	2757	432	3603	8	143	4	44	2046
	%	6.2	7.4	3.5	3.8	4.5	7.5	2.2	4.1	17.0	1.5	5.0
XX V01-Y98	broj	13	33	4	58	6	31	0	0	0	0	23
	%	0.1	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1
XXI Z00-Z99	broj	1158	8783	409	1762	123	674	3	28	0	0	1693
	%	5.9	6.8	3.8	2.4	1.3	1.4	0.8	0.8	0.0	0.0	4.2
UKUPNO	broj	19710	129163	10896	72663	9512	47786	356	3485	244	2868	40718
	%	100	100	100.00	100	100	100	110.326	100	115.36	100.00	100

Tabelama br. 17 i 18 prikazan je bolnički morbiditet na teritoriji Pomoravskog okruga u 2013. godini. Posmatrajući strukturu lečenih prema grupi bolesti najveći procenat u ukupnom morbiditetu prema broju bolesnika pripada bolestima sistema krvotoka sa 13,1% i bolestima sistema za varenje 12,1 %, a zatim bolestima sistema za disanje 9,2%, bolestima mokraćno-polnog sistema 7,9% i na kraju simptomima, znacima i patološkim kliničkim i laboratorijskim nalazima sa 6,3%.

Grafikon br. 9 Procentualna struktura bolesnika i bolničkih dana prema grupama bolesti po MKB X u bolnicama Pomoravskog okruga u 2013. godini

Među pojedinačnim uzrocima bolničkog lečenja najzastupljeniji su dijabet, hipertenzija, opstruktivne bolesti pluća, benigne promene kože i karcinom pluća .

E11 Diabetes mellitus ab insulino independens	1088 slučajeva ili 2,67%
I10 Hipertensio arterialis essentialis	880 slučajeva ili 2,16%
J44 Morbus pulmonum obstructivus chronicus alias	855 slučajeva ili 2,10%
D23 Neoplasma benignum cutis	790 slučajeva ili 1,94%
C34 Neoplasma malignum bronchi et pulmonis	744 slučajeva ili 1,83%

Posmatrajući strukturu lečenih po dobnim grupacijama i grupama bolesti može se uočiti da je grupa predškolske dece u najvećem procentu bolnički lečena od bolesti organa za disanje (J00-J99) 30,57% i organa za varenje (K00-K93) 19,66%. Školska deca i omladina su najčešće lečeni od bolesti organa za varenje 22,05% i nedovoljno definisanih simptoma i

stanja 19,59% dok je mlađe radno aktivno stanovništvo od 19-44 godina najčešće u bolnicama boravilo zbog trudnoće i rađanja 27,29% i mokraćno polnih bolesti 10,24%. Stanovništvo u uzrastu od 45-64 godina u bolnici je bilo najčešće zbog malignih bolesti 14,45% i bolesti kardiovaskularnog sistema (I00-I99) 14,34%, dok je populacija preko 65 godina starosti u 22,32% slučajeva bolnički lečena od bolesti kardiovaskularnog sistema, i sistema za varenje koji je bio zastupljen sa 11,63%.

Tab. 18 Struktura lečenih po dobnim grupacijama i grupama bolesti u 2013. godini u bolnicama Pomoravskog okruga

GRUPA BOLESTI		0 до 06		07 до 18		19 до 44		45 до 64		преко 65	
		Број	%	Број	%	Број	%	Број	%	Број	%
I	A00 - B99	335	10.90	206	5.92	130	1.54	90	0.82	105	0.71
	C00 – C97	2	0.07	17	0.49	207	2.45	1578	14.45	1651	11.15
	D10 – D36	22	0.72	88	2.53	679	8.05	775	7.10	522	3.53
	D37 – D48	0	0.00	1	0.03	25	0.30	48	0.44	102	0.69
III	D50 – D89	19	0.62	21	0.60	69	0.82	116	1.06	277	1.87
IV	E00 - E90	42	1.37	111	3.19	239	2.83	808	7.40	858	5.80
V	F00 – F99	4	0.13	48	1.38	339	4.02	518	4.74	161	1.09
VI	G00 – G99	17	0.55	118	3.39	229	2.71	506	4.63	641	4.33
VII	H00 – H59	4	0.13	15	0.43	39	0.46	160	1.47	444	3.00
VIII	H60 – H95	94	3.06	25	0.72	18	0.21	13	0.12	17	0.11
IX	I00 – I99	14	0.46	124	3.56	310	3.67	1566	14.34	3304	22.32
X	J00 – J99	939	30.57	516	14.82	249	2.95	670	6.14	1373	9.28
XI	K00 – K93	604	19.66	698	20.05	727	8.62	1161	10.63	1722	11.63
XII	L00 – L99	60	1.95	126	3.62	279	3.31	254	2.33	226	1.53
XIII	M00–M99	5	0.16	40	1.15	151	1.79	434	3.97	486	3.28
XIV	N00 – N99	134	4.36	177	5.08	864	10.24	959	8.78	1100	7.43
XV	O00 – O99	0	0.00	84	2.41	2303	27.29	13	0.12	0	0.00
XVI	P00 – P96	29	0.94	0	0.00	12	0.14	0	0.00	0	0.00
XVII	Q00–Q99	69	2.25	27	0.78	7	0.08	4	0.04	0	0.00
XVIII	R00 – R99	506	16.47	682	19.59	335	3.97	441	4.04	614	4.15
XIX	S00 – T98	130	4.23	206	5.92	465	5.51	488	4.47	757	5.11
XX	V01 – Y98	5	0.16	2	0.06	5	0.06	4	0.04	7	0.05
XXI	Z00 – Z99	38	1.24	150	4.31	757	8.97	314	2.88	434	2.93
УКУПНО		3072	100.00	3482	100.00	8438	100.00	10920	100.00	14801	100.00

4. ŽIVOTNA SREDINA

Prikaz podataka o stanju životne sredine odnosi se samo na snabdevanje stanovništva i ispitivanje higijenske ispravnosti vode za piće. Svi gradski, seoski i javni vodovodi na teritoriji Pomoravskog okruga su pod stalnim nadzorom i kontrolom Zavoda za javno zdravlje Ćuprija. To podrazumeva uzorkovanje, analizu (hemiju i bakteriološku), stalan higijensko-sanitarni nadzor sa lokalnom sanitarnom inspekcijom, kao što je i predviđeno u 2013. godini Programom zaštite stanovništva od zaraznih bolesti.

Stanovnici okruga snabdevaju se vodom iz 9 gradskih vodovoda odnosno izvorišta, na koje je priključeno 82,4% gradskog stanovništva. Dezinfekcija i ispitivanje higijenske ispravnosti vrši se redovno (tabela br. 19).

Tab. br. 19 Snabdevanje vodom u gradskim naseljima u 2013. godini

Redni broj	OPŠTINA	Broj vodovoda	Broj stanovnika	%stanovnika priključenih na	STANJE VODOVODA					Ispitivanje higijenske ispravnosti vode		
					Priključivanje	Dezinfekcija			Zaštitne zone	Redovno	Povremeno	Ne
						Redovno	Povremeno	Ne				
1	ĆUPRIJA	3	19471	90.6	NE	DA	---	---	DA	DA	---	---
2	JAGODINA	1	37282	93.2	DA	DA	---	---	DA	DA	---	---
3	PARAĆIN	2	25104	90	NE	DA	---	---	DA	DA	---	---
4	SVILAJNAC	1	9198	81,2	NE	DA	---	---	DA	DA	---	---
5	DESPOTOVA	1	6232	89.9	NE	DA	---	---	DA	DA	---	---
6	REKOVAC	1	1587	50	NE	DA	---	---	DA	DA	---	---
UKUPNO :		9	98874	82.4	---	---	---	---	---	---	---	---

U 2013. godini uzeto je ukupno 2230 uzorka vode iz gradskih vodovoda za bakteriološki pregled od kojih je 82 uzorka ili 3,68% bilo neispravno. Za fizičko hemijski pregled je uzeto 2276 uzorka voda a 190 ili 8,35% je bilo neispravno. Uzročnici bakteriološke neispravnosti najčešće su bili ukupne koliformne bakterije i AMB, a hemijske, povećana mutnoća.

Tab. br. 20 Rezultati ispitivanja higijenske ispravnosti vode za piće iz gradskih vodovoda u 2013. godini

Redni broj	VODOVOD GRAD		BAKTERIOLOŠKI PREGLED				FIZIČKO -HEMIJSKI PREGLED			
			Broj uzetih uzoraka	Neispravnih		Uzrok neispravnosti	Broj uzetih uzoraka	Neispravnih		Uzrok neispravnosti
				Broj	%			Broj	%	
1	ĆUPRIJA		327	26	7.95	AMB, ukupne kolif.	336	61	18.15	Pov.mutnoća
2	JAGODINA		527	11	2.09	AMB	528	61	11.55	0
3	PARAĆIN		845	28	3.31	ukupne koliformne,AM	845	24	2.84	mutnoća
4	SVILAJNAC		263	2	0.76	AMB	292	14	4.79	mutnoća,elektroprov.
5	DESPOTOVA		202	10	4.95	AMB	206	3	1.46	mutnoća
6	REKOVAC		66	5	7.58	streptokoke	69	27	39.13	NH3, nitriti
UKUPNO :			2230	82	3.68		2276	190	8.35	

Na teritoriji Pomoravskog okruga postoji 185 seoskih naselja sa 115662 stanovnika od kojih je svega 24,25 % priključeno na seoske vodovode kojih ima 32. Tokom 2013. godine uzeto je 100 uzorka radi ispitivanja higijenske ispravnosti od kojih je 26% bilo bakteriološki a 7% hemijski neispravno.

Tab. br. 21 Centralni način snabdevanja vodom seoskih naselja u 2013. godini

Redni broj	OPŠTINA	Broj naselja	Broj stanovnika	Broj vodovoda	Broj otvorenih kartona	% priključenih na vodovod	STANJE VODOVODA			Ispitivanje higijenske ispravnosti vode			
							Priklučivanje	Dezinfekcija		Zaštitne zone	Redovno	Povremeno	Ne
Redovno	Povremen o	Ne											
1	ČUPRIJA	15	11174	3	2	46.7	NE	DA	---	---	DA	DA	---
2	JAGODINA	52	34570	28	0	8.4	NE	DA	---	---	DA	DA	---
3	PARAĆIN	34	29138	0	0	20.4	NE	DA	---	---	DA	DA	---
4	SVILAJNAC	21	14353	2	2	3.9	NE	DA	---	---	DA	DA	---
5	DESPOTOVAC	32	16959	2	2	41.8	NE	DA	---	---	DA	---	DA
6	REKOVAC	31	9468	---	---	---	---	0	---	---	---	---	---
UKUPNO :		185	115662	32	32	24.25	---	---	---	---	---	---	---

Tabela br. 22 Rezultati ispitivanja higijenske ispravnosti vode za piće iz seoskih vodovoda u 2013. godini

Rečan i broj	OPŠTINA	BAKTERIOLOŠKI PREGLED				FIZIČKO-HEMIJSKI PREGLED			
		Broj uzetih uzorak	Neispravnih		Uzrok neispravnosti	Broj uzetih uzorak	Neispravnih		Uzrok neispravnosti
			Broj	%			Broj	%	
1	ČUPRIJA	70	22	31.43	AM B,ukupne količine	70	7	10.00	Nitrati, mutnoća
2	JAGODINA	0	0	#DIV/0!	0	0	0	#DIV/0!	0
3	PARAĆIN	0	0	0,00		0	0	0,00	
4	SVILAJNAC	0		0,00	0	0	0	#DIV/0!	0
5	DESPOTOVAC	30	4	13.33		30	0	0,00	0
6	REKOVAC	----	----	0,00		----	----	----	----
UKUPNO :		100	26	26.00		100	7	7.00	----

Na teritoriji okruga postoji 601 javni vodni objekat iz kojih koristi vodu 60,3 % stanovnika i koji se redovno ispituju na higijensku ispravnost (tabela 23).

Tab. br. 23 Lokalni način snabdevanja vodom za piće iz javnih vodnih objekata u 2013. godini

Redni broj	OPŠTINA	Broj naselja	Broj stanovnika	Broj vodnih objekata	Broj vodnih objekata uvedenih u kartoteku	% stanovnika koji koriste vodu iz ovih vodnih	STANJE VODNOG OBJEKTA		ISPITIVANJE HIGIJENSKE ISPRAVNOSTI VODE		
							Zadovoljava	Nezadovoljava	Redovno	Povremeno	Ne
1	ČUPRIJA	16	30645	94	57	50.04	----	NE	DA	---	---
2	JAGODINA	53	71852	432	78	50.35	----	NE	DA	---	---
3	PARAĆIN	35	54242	124	63	59.34	----	NE	DA	---	---
4	SVILAJNAC	22	23551	88	45	91.66	----	NE	DA	---	---
5	DESPOTOVAC	33	23191	112	54	48.37	----	NE	DA	---	---
6	REKOVAC	32	11055	51	32	95.64	----	NE	DA	---	---
UKUPNO :		191	214536	601	329	60.33	----	----	----	----	----

Način dispozicije otpadnih materija i voda je prikazan u sledećim tabelama:

Tabela br. 24 Centralna dispozicija otpadnih voda

Redni broj	OPŠTINA	NASELJE	K A N A L I Z A C I J A							
			DA	NE	Priklučeno		Prečišćavanje otpadnih voda		Dispozicija	
					Stanovnika	%	Industrijskih	Sanitarnih	Vodotok	Ostalo
1	ČUPRIJA	---	DA	---	14980		DA	NE	DA	---
2	JAGODINA	---	DA	---	30080		DA	DA	DA	---
3	PARAĆIN	---	DA	----	23040		DA	DA	---	LAGUNE
4	SVILAJNAC	---	DA	----	6720		DA	NE	---	LAGUNE
5	DESPOTOVAC	---	DA	----	6210		DA	DA	DA	---
6	REKOVAC	---	DA	----	450		DA	NE	DA	---

Tabela br. 25 Konačna dispozicija čvrstih otpadnih materija- Gradske deponije smeća

Redni broj	OPŠTINA	NASELJE	D E P O N I J A							
			Ima	Nema	Higijenska		Kontrolisano nasipanje		Tipska vozila	
					DA	NE	DA	NE	DA	NE
1	ČUPRIJA	---	DA	---	---	NE	DA	---	DA	---
2	JAGODINA	---	DA	---	---	NE	DA	---	DA	---
3	PARAĆIN	---	DA	---	---	NE	DA	---	DA	---
4	SVILAJNAC	---	DA	---	---	NE	DA	---	DA	---
5	DESPOTOVAC	---	DA	---	---	NE	DA	---	DA	---
6	REKOVAC	---	DA	---	---	NE	DA	---	DA	---

Tabela br. 26 Konačna dispozicija čvrstih otpadnih materija- Seoske deponije smeća

Redni Broj	OPŠTINA	Broj naselja	DEPONIJA		GDE SE BACA SMEĆE		
			DA	NE	Van sela	U vodotok	U dvorištu
1	ČUPRIJA	16	---	NE	DA	DA	DA
2	JAGODINA	53	---	NE	DA	DA	DA
3	PARAĆIN	35	---	NE	DA	DA	DA
4	SVILAJNAC	22	---	NE	DA	DA	DA
5	DESPOTOVAC	33	---	NE	DA	DA	DA
6	REKOVAC	32	---	NE	DA	DA	DA

5. OBAVEZNA IMUNIZACIJA STANOVNIŠTVA

U skladu sa Programom obaveznih imunizacija stanovništva protiv određenih zaraznih bolesti u 2013. godini tabelama je prikazana vakcinoprofilaksa pojedinih grupacija stanovništva protiv dečije paralize, TBC, morbila, hemofilusa, parotita, rubeole, difterije, tetanusa, pertusisa i hepatitisa B.

Za vakcinaciju su zaduženi svi domovi zdravlja okruga u saradnji sa epidemiološkom službom Zavoda za javno zdravlje Čuprija.

Tab. br. 27 Izveštaj o obavljenoj imunizaciji protiv dečije paralize na teritoriji Pomoravskog okruga za 2013. god.

Redni br.	Opština	Vakcinacija OPV			Revakcinacija OPV								
					u 2. godini			u 7. godini			u 14. godini		
		Br. plan	Br. vakk.	%	Br. plan	Br. revakc.	%	Br. plan	Br. revakc.	%	Br. plan	Br. revakc.	%
1	Despotovac	150	150	100.00	160	157	98.12	161	156	96.89	196	177	90.30
2	Jagodina	740	740	100.00	710	686	96.61	700	670	95.71	750	715	95.33
3	Paraćin	422	422	100.00	481	472	98.12	503	491	97.61	525	518	98.66
4	Rekovac	40	28	95.00	37	31	83.78	65	56	86.15	80	75	93.75
5	Svilajnac	145	145	100.00	110	110	100.00	210	210	100.00	200	192	96.00
6	Čuprija	236	236	100.00	210	210	100.00	291	284	97.60	300	294	98.00
Ukupno okrug		1733	1731	99.88	1708	1666	97.54	1930	1867	96.73	2051	1971	96.09

Vakcinacija protiv dečije paralize realizovana je sa obuhvatom od 99,88%, revakcinacija u 2. godini sa 97,54%, u 7. sa 96,73% i u 14.godini sa 96,09%.

Tabela br. 28 Izveštaj o obavljenoj imunizaciji protiv tuberkuloze na području Pomoravskog okruga za 2013. god.

R.br.	Opština	Broj živorođenih	broj vakcinisanih	%
1	Paraćin	521	509	97.69
2	Jagodina	736	665	90.35
3	Čuprija	437	409	93.59
Укупно		1694	1583	93.44

Imunizacija protiv tuberkuloze obavlja se u porodilištima i kako pokazuje tabela 29, 93,44% živorođene dece u 2013. godini je vakcinisano.

Tabela br. 29 Izveštaj o obavljenoj imunizaciji protiv malih boginja, zaušaka i crvenke na području Pomoravskog okruga za 2013. god.

Redni broj	Opština	Vakcinacija MMR			Revakcinacija MMR u 7. godini			Revakcinacija MMR u 12. godini		
		Broj plan.	Broj vakk.	%	Broj plan.	Broj revakc.	%	Broj plan.	Broj revakc.	%
1	Despotovac	150	150	100.00	161	158	98.13	208	208	100.00
2	Jagodina	748	748	100.00	700	110	15.71			
3	Paraćin	405	391	96.54	503	491	97.61			
4	Rekovac	41	41	100.00	65	60	92.30			
5	Svilajnac	130	130	100.00	210	210	100.00			
6	Čuprija	230	230	100.00	291	278	95.53			
Ukupno okrug		1704	1690	99.17	1930	1307	67.72	208	208	100.00

Vakcinacija MMR vakcinom realizovana je na teritoriji okruga sa 99,17%, revakcinacija u 7. godini sa samo 67,72% zbog neredovne i nedovoljne isporuke u Jagodini a u 12. godini sa 100% (tabela 30).

HIB vakcinacija realizovana je sa obuhvatom od 98,38% (tabela 31).

Tabela br. 30 Izveštaj o obavljenoj imunizaciji protiv bolesti koje izaziva Haemophilus inphluenzae tip b na području Pomoravskog okruga za 2013. god.

Redni broj	Opština	Hib vakcinacija		%	Vakcinisani sa tri doze	Potpuno vakc. sa dve doze	Potpuno vakc. sa jednom dozom
		Br. plan.	Br. vakec.				
1	Despotovac	150	150	100	142	4	4
2	Jagodina	740	692	93.51	692	0	0
3	Paraćin	422	422	100	420	2	0
4	Rekovac	40	35	87.5	33	2	0
5	Svilajnac	145	145	100	145	0	0
6	Ćuprija	236	213	90.25	174	37	2
Ukupno okrug		1733	1705	98.38	1606	45	6

Tab. br. 31 Izveštaj o obavljenoj imunizaciji protiv difterije, tetanusa, pertussisa na teritoriji Pomoravskog okruga za 2013. godinu.

Redni br	Opština	Vakcinacija DTP			Revakcinacija DTP u 2. godini			Revakcinacija DT u 7. godini			Revakcinacija dT u 14. godini		
		Broj plan.	Broj vakc.	%	Broj plan.	Broj revakc.	%	Broj plan.	Broj revakc.	%	Broj plan.	Broj revakc.	%
1	Despotovac	150	150	100.00	160	157	98.12	161	156	96.89	196	177	90.30
2	Jagodina	740	740	100.00	710	686	96.61	700	670	95.71	750	715	95.33
3	Paraćin	422	422	100.00	481	472	98.12	503	491	97.61	525	518	98.66
4	Rekovac	40	38	95.00	37	31	83.78	65	56	86.15	80	75	93.75
5	Svilajnac	145	145	100.00	110	110	100.00	210	210	100.00	200	192	96.00
6	Čuprija	236	236	100.00	210	210	100.00	291	284	97.60	300	294	98.00
Ukupno okrug		1733	1731	99.88	1708	1666	97.54	1930	1867	96.73	2051	1971	96.09

Obavezna vakcinacija protiv difterije, tetanusa i pertussisa realizovana je sa obuhvatom dece od 99,88%, dok su revakcinacije u 2., 7. i 14. godini realizovane sa obuhvatom 97,54% i 96,73%. Vakcinacija protiv hepatitis-a B je u ukupnom procentu realizovana sa 95,9% kod dece u prvoj godini života, dok je kod onih u 12. godini taj procenat 89,3%.

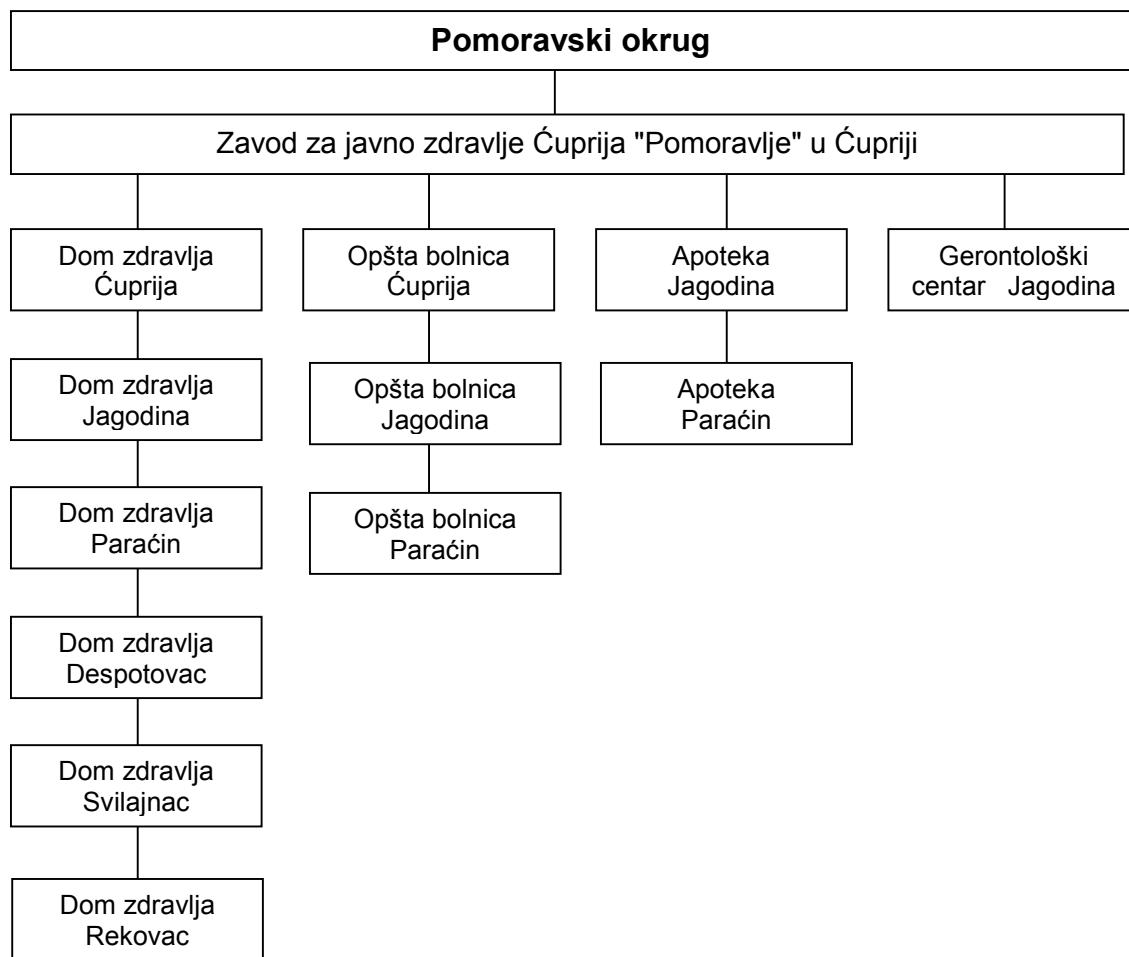
Tab. br. 32 Izveštaj o sprovedenoj imunizaciji protiv hepatitis-a B na teritoriji Pomoravskog okruga u 2013. godini

Redni broj	Opština	Hep. B vakcinacija u prvoj godini sa tri doze			Hep. B vakcinacija u 12. godini sa tri doze			Vakcin. sa dve doze	Vakcin. sa jednom dozom
		Br. plan.	Br. vakc	%	Vakcin. sa dve doze	Vakcin. sa jednom dozom	Br. plan.	Br. Vakc.	%
1	Despotovac	150	150	100	6	2	198	194	98.97
2	Jagodina	740	689	93.1	691	13	750	713	95.06
3	Paraćin	422	408	96.68	20	0	514	487	94.74
4	Rekovac	40	34	85	22	0	146	26	17.8
5	Svilajnac	145	145	100	0	0	220	220	100
6	Čuprija	236	236	100	132	1	275	238	86.54
Ukupno okrug		1733	1662	95.9	873	16	2103	1878	89.3
								169	9

6. KADROVI ZAPOSLENI U ZDRAVSTVENIM USTANOVAMA POMORAVSKOG OKRUGA

Na teritoriji Pomoravskog okruga u 2013. godini je postojalo 12 samostalnih zdravstvenih ustanova i to: 3 opšte bolnice, 6 domova zdravlja, 2 apotekarske ustanove i Zavod za javno zdravlje u Ćupriji. Gerontološki centar je socijalno zdravstvena ustanova, u Jagodini.

Šema zdravstvenih ustanova u Pomoravskom okrugu

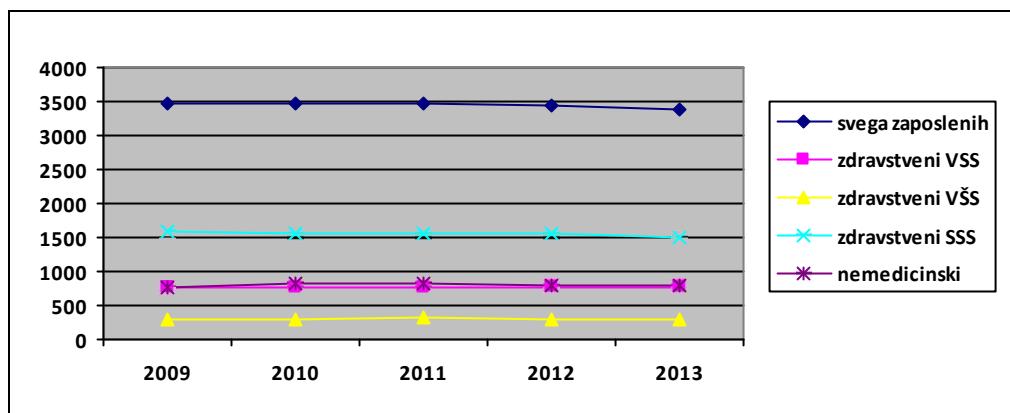
Ukupan broj zaposlenih u svim zdravstvenim ustanovama okruga je 3385 od čega je 2587 zdravstvenih radnika i saradnika ili 76%, a 978 nemedicinskih radnika ili 24%.

Broj zdravstvenih radnika sa visokom stručnom spremom je 775 ili 23%, sa višom 303 ili 9% i sa srednjom 1494 ili 44%, što pokazuje da na jednog zdravstvenog radnika sa visokom školom dolaze 2,3 sa višom i srednjom.

Broj lekara u zdravstvenim ustanovama je 626 od čega 485 specijalista ili 77,5%.

U proteklih pet godina broj zaposlenih se nije značajno menjao kako ukupan broj tako i po stručnoj spremi.

Grafikon br.10 Zaposleni u zdravstvenim ustanovama na Pomoravskom okrugu prema stručnoj spremi od 2009. do 2013. godine

Tab. Br. 33 Zaposleni u zdravstvenim ustanovama na Pomoravskom okrugu prema stručnoj spremi u 2013 godini

r. br.	Zdravstvena ustanova	Ukupno	Zdravstveni radnici														NEMEDICINSKI RADNICI										
			Svega	Svega	VISOKA STRUČNA SPREMA							VŠS			SSS			SVEGA	Medsestre- tehničari	ostali	Svega	med.sestre- tehničari	ostali	NIZA STRUČNA SPREMA	SVEGA	od toga	
					Svega	opšte med.	na specijal.	lekari	specijalist i	stomatolozi	farmaceuti	od toga	od toga	od toga	od toga	od toga	od toga								administrativni	tehnički	
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22					
	UKUPNO	3385	2587	775	626	84	57	485	59	46	44	303	226	77	1494	1342		152	15	798	234	564					
1	OB Jagodina	541	420	106	101	1	10	90	0	2	3	53	48	5	255	233		22	6	121	25	96					
2	OB Paraćin	364	292	81	77	0	5	72	0	1	3	44	32	12	167	160		7	0	72	20	52					
3	OB Čuprija	871	691	169	160	4	17	139	2	2	5	101	81	20	412	388		24	9	180	40	140					
4	DZ Despotovac	216	167	50	38	7	3	28	7	1	4	12	10	2	105	83		22	0	49	13	36					
5	DZ Jagodina	324	254	108	81	33	6	42	18	2	7	30	24	6	116	96		20	0	70	29	41					
6	DZ Paraćin	210	171	66	52	8	4	40	12	0	2	8	7	1	97	97		0	0	39	18	21					
7	DZ Rekovac	85	67	19	17	7	2	8	1	1	0	6	6	0	42	35		7	0	18	6	12					
8	DZ Svilajnac	234	186	54	43	13	3	27	6	4	1	12	7	5	120	98		22	0	48	10	38					
9	DZ Čuprija	282	206	67	42	9	5	28	13	7	5	25	10	15	114	108		6	0	76	33	43					
10	ZZJZ “Pomoravlje”	74	59	24	13	0	2	11	0	1	10	7	0	7	28	28		0	0	15	11	4					
11	Apotekarska ustanova Jagodina	43	29	16	0	0	0	0	0	16	0	0	0	0	13	0		13	0	14	7	7					
12	Apotekarska ustanova Paraćin	27	18	9	0	0	0	0	0	9	0	0	0	0	9	0		9	0	9	9	0					
13	Gerontološki centar	114	27	6	2	2	0	0	0	0	4	5	1	4	16	16		0	0	87	13	74					

6.1. Zaposleni u primarnoj zdravstvenoj zaštiti

Tabela br. 34 Zaposleni u primarnoj zdravstvenoj zaštiti na teritoriji Pomoravskog okruga prema stručnoj spremi u 2013. godini

r. br.	ZDRAVSTVENA USTANOVA	UKUPNO	ZDRAVSTVENI RADNICI													NEMEDICINSKI RADNICI				
			VISOKA STRUČNA SPREMA							VIŠA STRUČNA SPREMA			SREDNJA STRUČNA SPREMA			od toga				
			SVEGA	SVEGA	specijalisti	na specijalizaciju	lekari	opšte medicine	stomatolozi	farmaceuti	ostalo	SVEGA	med. sestre - tehničari	ostali	SVEGA	med. sestre - tehničari	ostali			
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	NIŽA STRUČNA SPREMA		
	UKUPNO	1351	1051	364	273	173	23	77	57	15	19	93	52	41	594	374	220	300	109	191
1	Dom zdravlja Despotova	216	167	50	38	28	3	7	7	1	4	12	8	4	105	68	37	49	13	36
2	Dom zdravlja Jagodina	324	254	108	81	42	6	33	18	2	7	30	23	7	116	74	42	70	29	41
3	Dom zdravlja Paraćin	210	171	66	52	40	4	8	12		2	8	7	1	97	58	39	39	18	21
4	Dom zdravlja Rekovac	85	67	19	17	8	2	7	1	1		6	4	2	42	31	11	18	6	12
5	Dom zdravlja Svilajnac	234	186	54	43	27	3	13	6	4	1	12	5	7	120	69	51	48	10	38
6	Dom zdravlja Ćuprija	282	206	67	42	28	5	9	13	7	5	25	5	20	114	74	40	76	33	43

6.2. Zaposleni u bolnicama

Tab. br. 35 Zaposleni u bolnicama u Pomoravskom okrugu prema stručnoj spremi u 2013. godini

r. br.	Zdravstvena ustanova	Ukupno	Zdravstveni radnici															NEMEDICINSKI						
			VISOKA STRUČNA SPREMA															VŠS		SSS		od toga		
			od toga		lekari		na specijalizaciji		opštē medicine		stomatolzi		farmaceuti		ostalo		SVEGA		Med.sestre-tehničari		od toga		od toga	
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	SVEGA	administrativni	tehnički
	UKUPNO	1776	1403	356	338	301	32	5	2	5	11	198	110	88	834	637	197	15	373	85	288			
1	Bolnica Paraćin	364	292	81	77	72	5			1	3	44	21	23	167	134	33		72	20	52			
2	Bolnica Čuprija	871	691	169	160	139	17	4	2	2	5	101	58	43	412	295	117	9	180	40	140			
3	Bolnica Jagodina	541	420	106	101	90	10	1		2	3	53	31	22	255	208	47	6	121	25	96			

U tri bolnice Pomoravskog okruga ima 1776 zaposlenih od kojih su 1403 zdravstveni radnici ili 79%, lekara je 338 od čega 301 specijalista ili 89%, a medicinskih radnika sa srednjom i višom stručnom spremom 1032 a to je 3,0 po lekaru.

7. Korišćenje i rad ustanova primarne zdravstvene zaštite

Primarnu zdravstvenu zaštitu stanovništvu Pomoravskog okruga pružaju šest domova zdravlja u Ćupriji, Jagodini, Paraćinu, Svilajncu, Despotovacu i Rekovcu.

Ukupan broj zaposlenih u ovim ustanovama u 2013. godini bio je 1351 (tab. br. 35) od čega je 273 lekara (173 specijalista ili 63,4%), 93 tehničara sa višom i 594 sa srednjom stručnom spremom.(tab. br. 1). Nemedicinskih radnika je ukupno 300 ili 22,2% od ukupnog broja zaposlenih što je nešto iznad propisanih normativa prema Pravilniku (do 15%).

Broj korisnika primarne zdravstvene zaštite na teritoriji Pomoravskog okruga prema podacima Republičkog zavoda za zdravstveno osiguranje za 2013. godinu je 198820 (sa raseljenim licima) što je 728 korisnika po jednom lekaru. Broj medicinskih tehničara po lekaru je 2,5.

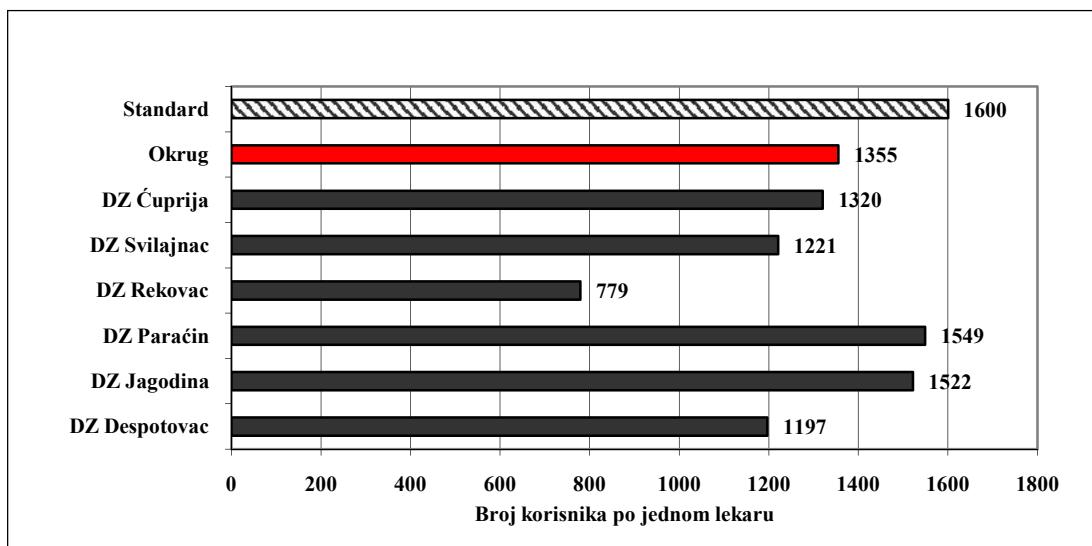
Detaljnije će korišćenje i rad ustanova primarne zdravstvene zaštite biti prikazano kroz pojedine službe primarne zdravstvene zaštite i to službe opšte medicine, službe za zdravstvenu zaštitu žena, službe za zdravstvenu zaštitu dece i školske dece, službe medicine rada , stomatološke službe, laboratorijske dijagnostike i hitne pomoći.

7.1.Opšta medicina

U službama zdravstvene zaštite odraslog stanovništva u šest domova zdravlja Pomoravskog okruga radilo je u 2013. god ukupno 122 lekara, od čega 71 ili 58,2% specijalista opšte medicine i 203 tehničara što je 1,7 tehničara po lekaru što je iznad predviđenog normativa (1:1). U skladu sa standardom Pravilnika o bližim uslovima za obavljanje zdravstvene delatnosti (» Sl. Glasnik« br.22/13), svi domovi zdravlja imaju više lekara od broja predviđenog standardom ukupno 18. Medicinskih tehničara ima u znatno većem broju od standarda čak 40 u svim domovima zdravlja. Služba opšte medicine Doma zdravlja u Paraćinu ima najveći broj korisnika po jednom lekaru 1549, a najmanji broj korisnika po lekaru je u Domu zdravlja Rekovac 779, što je znatno ispod standarda. Prosečan broj korisnika po lekaru u službama opšte medicine na teritoriji celog okruga je 1355 (tabela 36.), što je nešto ispod standarda koji propisuje Pravilnik o bližim uslovima za obavljanje zdravstvene delatnosti (**1600 odraslih stanovnika-korisnika po 1 lekaru**).

Tabela br. 36. Kadar i korisnici u službama zdravstvene zaštite odraslog stanovništva

Zdravstvene ustanove	Lekari						Medicinski tehničari				Broj tehničara po jednom lekaru	Broj korisnika (19 godina i više)	Broj korisnika po jednom lekaru
	Normativ	Ukupno	Opšte medicine	Na specijalizaciji	Br.	%	Normativ	Ukupno	Sa višom	Sa srednjom			
DZ Despotovac	15	15	5	3	7	46.7	21	32	3	29	2.1	17956	1197
DZ Jagodina	39	37	17	1	19	51.4	52	42	1	41	1.1	56307	1522
DZ Paraćin	27	26	6	1	19	73.1	39	39	1	38	1.5	40285	1549
DZ Rekovac	7	11	6	3	2	18.2	9	14	0	14	1.3	8574	779
DZ Svilajnac	12	14	4	1	9	64.3	17	26	0	26	1.9	17091	1221
DZ Ćuprija	16	19	2		16	84.2	23	48	9	39	2.5	25074	1320
OKRUG	116	122	41	12	71	58.2	161	201	14	187	1.6	165287	1355

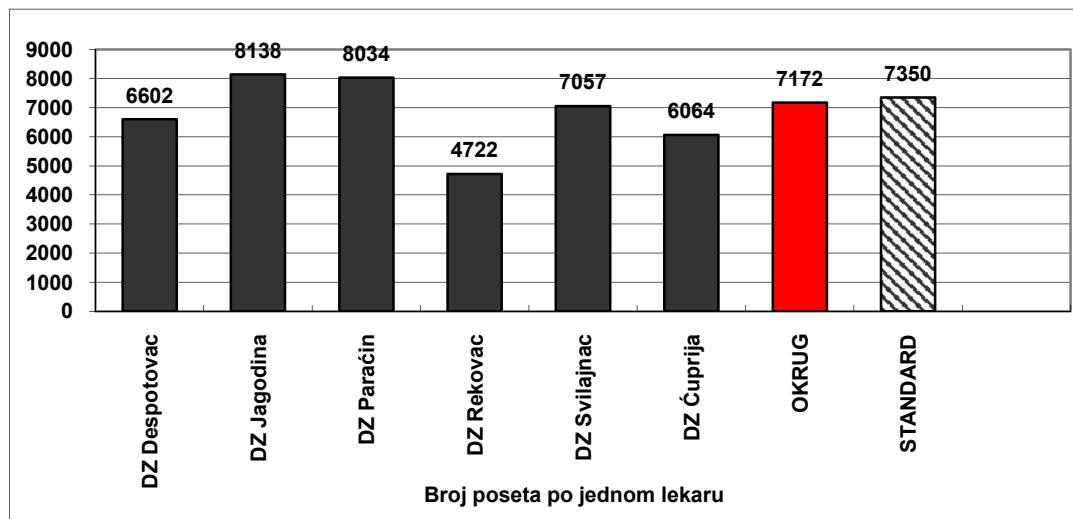
Grafikon br.11 Obezbeđenost lekarskim kadrom (broj korisnika po lekaru) u odnosu na standard

Ukupan broj poseta lekarima u službama zdravstvene zaštite odraslog stanovništva okruga u 2013. godini je bio 831903 što je 7172 poseta po jednom lekaru (**standard 7350 poseta**) i 5,3 poseta po jednom korisniku. Najveći broj poseta po lekaru 8138 je u Domu zdravlja Jagodina, a najmanje u DZ Rekovac 4722 po lekaru. Zdravstvenu zaštitu najviše koriste korisnici DZ Rekovac 6.1 poseta lekaru po jednom korisniku, a najmanje korisnici doma zdravlja Ćuprija 4,6 poseta po korisniku u 2013. godini (tabela 37). Broj poseta radi preventivnih pregleda je 29127 što je svega 3.5% od ukupnog broja poseta lekaru na nivou okruga (u 2012. je bilo 2,6%)..

Tabela br. 37. Posete – korišćenje službe za zdravstvenu zaštitu odraslog stanovništva.

Zdravstvene ustanove	Posete									
	U ordinaciji kod lekara		Kućne		Radi preventivnih pregleda		Svega poseta		Broj poseta po jednom lekaru	Broj poseta po jednom korisniku
	Ukupno	Od toga preve	Ostalih med. radnika	Lekara	Ostalih med. radnika	Radi preventivnih pregleda	lekaru			
DZ Despotovac	94080	30501	48451	2866	4184	2084	99030	15	6602	5.5
DZ Jagodina	284904	91389	156437	2901	10960	13293	301098	37	8138	5.3
DZ Paraćin	202239	58976	95841	1844	2221	4789	208872	26	8034	5.2
DZ Rekovac	48360	16262	23630	2181	5162	1397	51938	11	4722	6.1
DZ Svilajnac	90552	26889	81686	1915	13402	6336	98803	14	7057	5.8
DZ Ćuprija	111768	29763	21563	2226	4243	1228	115222	19	6064	4.6
OKRUG	831903	253780	427608	13933	40172	29127	874963	122	7172	5.3

Grafikon br. 12 Broj poseta po lekaru u 2013. godini u za zdravstvenu zaštitu odraslog stanovništva u odnosu na standard-mere izvršenja

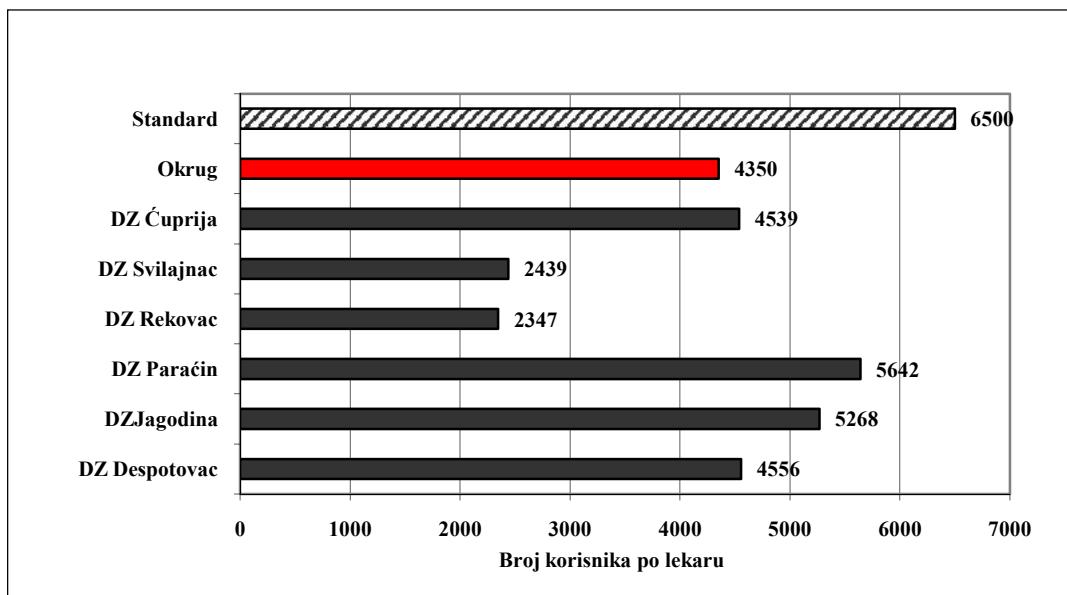
- Služba za zdravstvenu zaštitu žena -

U službama za zdravstvenu zaštitu žena tokom 2013 godine radio je 21 lekar i 30 tehničar ili 1,4 po lekaru. Broj korisnika po 1 lekaru je 4350 pa se može reći da je obezbeđenost lekarima izuzetno dobra u svim opštinama (**standard 6500 žena po lekaru**), Najveći broj korisnika po lekaru je u domovima zdravlja Paraćin 5642 i Jagodina 5268. Posmatrajući broj lekara i tehničara u odnosu na normativ prema Pravilniku, u višku su lekari u Rekovcu i Jagodini 1, a u Svilajncu 2. Medicinskih tehničara je za 9 više od propisanih normativa.

Tab.38-Kadar i korisnici u Službi zdravstvene zaštite žene

Zdravstvene ustanove	lekar						Medicinski tehničari				Broj tehničara po jednom lekaru	Broj korisnika (žene 15 godina i više)	Broj korisnika po jednom lekaru	
	Normativ	Ukupno		Opšte medicine	Na specijalizaciji	Specijalisti		Normativ	Ukupno		Sa višom	Sa srednjom		
		Br.	%			Br.	%		Br.	%				
DZ Despotovac	2	2				2	100.0	2	2	2	2	1.0	9111	4556
DZ Jagodina	5	6		1	5	83.3	7	8	3	5	1.3	31609	5268	
DZ Paraćin	4	4			4	100.0	5	6	1	5	1.5	22567	5642	
DZ Rekovac	1	2			2	100.0	1	2		2	1.0	4693	2347	
DZ Svilajnac	2	4			4	100.0	2	6		6	1.5	9754	2439	
DZ Ćuprija	2	3		1	2	66.7	3	6	3	3	2.0	13616	4539	
OKRUG	16	21	0	2	19	90.5	20	30	7	23	1.4	91350	4350	

Grafikon br.13 Obezbeđenost lekarskim kadrom (broj korisnika po lekaru) u odnosu na standard u službama za zdravstvenu zaštitu žena

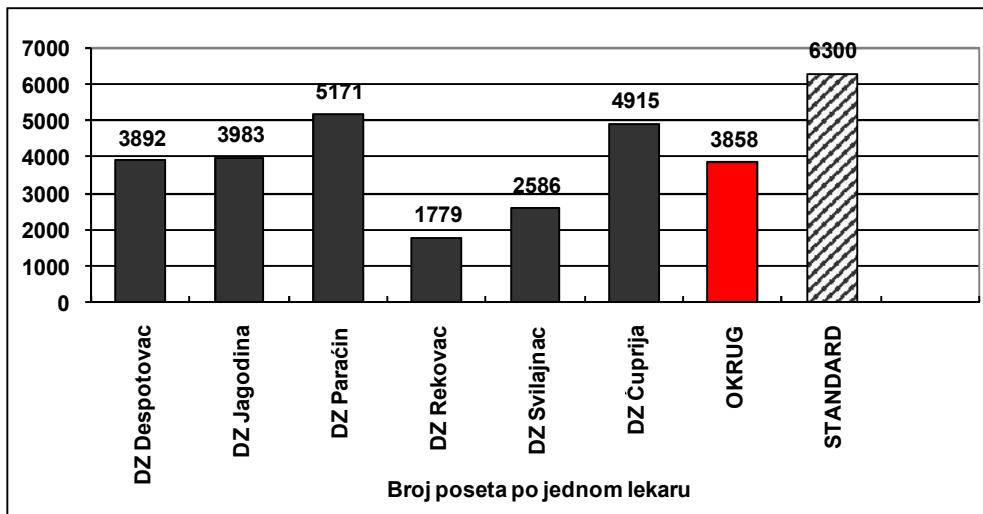

Broj poseta po lekaru u 2013. godini se kreće od 1779 u Rekovcu do 5171 u Paraćinu, prosek na nivou okruga je 3858 poseta što je znatno ispod standarda (**standard 6300 poseta**). Broj poseta po jednom korisniku se u 2013. godini kretao od 0,9 u Svilajncu i Ćupriji, do 1,3 u Rekovcu i Jagodini (tab. 40), što pokazuje da žene nedovoljno koriste ovu vrstu zdravstvene zaštite u domovima zdravlja, trudnica je sve manje iz godine u godinu, a sve više se koristi privatna lekarska praksa. Broj sistematskih pregleda iznosi 11484 za ceo okrug ,a broj korisnica je 91350 iz čega proističe da je 12,57% korisnica obavilo sistematski pregled što je 4% manje nego prethodne godine.

Tabela br. 39. Posete – korišćenje Službe za zdravstvenu zaštitu žena

Zdravstvene ustanove	Posete								Broj poseta po jednom lekaru	Broj poseta po jednom korisniku		
	Ukupno poseta kod lekara	Posete u savetovalištu	Radi sistem.preg.	Radi kontrolnih pregleda	U ordinaciji kod lekara							
					Ukupno	Od toga prve	Ostalih med. radnika					
DZ Despotovac	7784	1992	1408	1120	3264	1680	287	2	3892	1.2		
DZ Jagodina	23897	8191	2704	404	12598	8260	5720	6	3983	1.3		
DZ Paraćin	20685	3969	4202		12514	8308	3930	4	5171	1.1		
DZ Rekovac	3558	390	543	56	2569	1234	277	2	1779	1.3		
DZ Svilajnac	10344	1342	1701	893	6408	2144	3996	4	2586	0.9		
DZ Ćuprija	14746	4127	926	4844	4849	2818	897	3	4915	0.9		
OKRUG:	81014	20011	11484	7317	42202	24444	15107	21	3858	1.1		

Grafikon br. 14 Broj poseta po lekaru u 2013. godini u Službi za zdravstvenu zaštitu žena u odnosu na standard-mere izvršenja

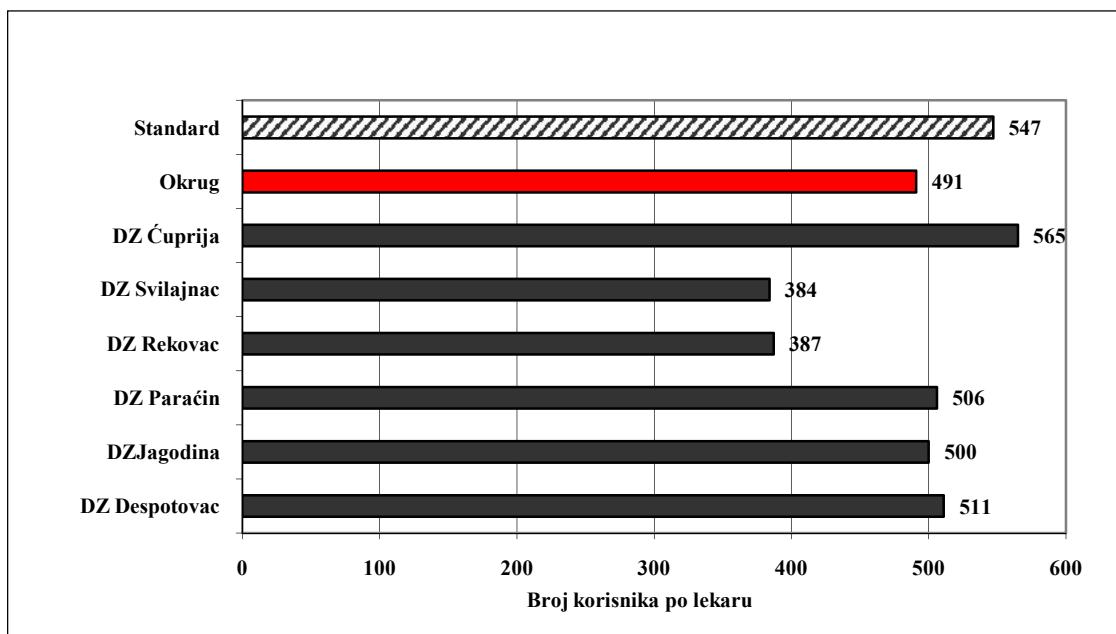
- Služba za zdravstvenu zaštitu dece –

U službama za zdravstvenu zaštitu dece u 2013. godini radilo je 23,5 lekara od čega je 83% specijalista pedijatrije i 43 tehničara ili 1,8 tehničara po lekaru. **U domu zdravlja Rekovac postoji 1 lekar specijalista pedijatrije koji radi i u zdravstvenoj zaštiti predškolske i školske dece pa se zato prikazuje po pola u obe službe.** Ukupan broj lekara je veći za 4,5 u odnosu na normativ za okrug, a medicinskih sestara 13. Broj korisnika po 1 lekaru je 502 na teritoriji okruga, a gledajući po opština broj korisnika po lekaru se kreće od 384 u Svilajncu do 774 u Rekovcu. (tab. 41, što pokazuje dobru obezbeđenost lekarima. (Prema Pravilniku o uslovima za obavljanje zdravstvene delatnosti, **850 dece - korisnika po 1 lekaru**).

Tabela br.40 Kadar i korisnici u Službi zdravstvene zaštite dece

Zdravstvene ustanove	Lekari					Medicinski tehničari					Broj korisnika (deca 0-6 god.)	Broj korisnika po jednom lekaru		
	Normativ	Ukupno		Opšte medicine	Na specijalizaciji	Specijalisti		Normativ	Ukupno		Sa višom	Sa srednjom		
		Br.	%			Br.	%		Br.	%				
DZ Despotovac	2	2				2	100.0	3	4	1	3	2.0	1021	511
DZ Jagodina	9	9	1	2	6	66.7	13	14	2	12	1.6	4497	500	
DZ Paraćin	4	6			1	5	83.3	6	7		7	1.2	3036	506
DZ Rekovac	1	0.5				0.5	100.0	1	1		2	2.0	387	774
DZ Svilajnac	2	3				3	100.0	3	5	1	4	1.7	1153	384
DZ Cuprija	2	3				3	100.0	4	12	2	10	4.0	1695	565
OKRUG	20	23.5	1	3	19.5	83.0	30	43	6	38	1.8	11789	502	

Grafikon br.15 Obezbeđenost lekarskim kadrom (broj korisnika po lekaru) u odnosu na standard u službama za zdravstvenu zaštitu dece

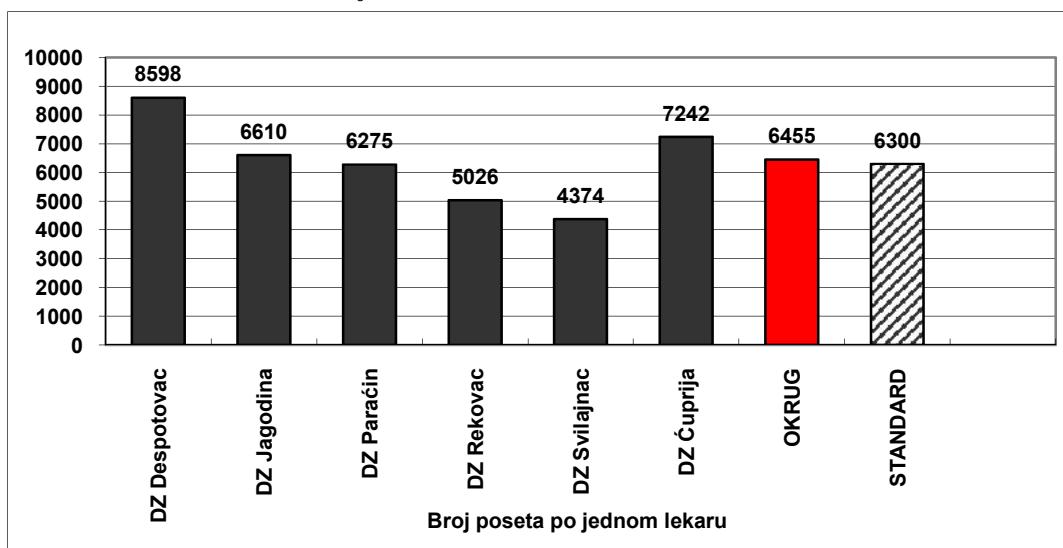

Najveći broj poseta u službi za zdravstvenu zaštitu dece po jednom lekaru u toku 2013. godine je bilo u Despotovcu 8598, a najmanji broj poseta po lekaru 4374 u Svilnjcu . Prosečan broj poseta po lekaru na teritoriji okruga je 6455 (**standard 6300 poseta**), dok je svako dete u proseku u toku godine 12,9 puta posetilo lekara. Od ukupnog broja poseta lekaru, 77,3% je bilo kurativnih poseta, a 22,7% preventivnih.

Tabela 41. Posete – korišćenje Službe za zdravstvenu zaštitu dece

Zdravstvene ustanove	Posete										Broj poseta po jednom lekaru	Broj poseta po jednom korisniku		
	Ukupno svih poseta lekaru	Posete radi sistematičkih pregleda	Radi kontrolnih pregleda			u savetovalištu		U ordinaciji kod lekara						
			Odojčadi	Ostale	dece	Ukupno	Od toga prve	ostalih med. radnika						
DZ Despotovac	17196	1158	92	650	619	14677	8894	1309	8598	16.8				
DZ Jagodina	59487	7099	1452	4284	2325	44327	26617	17693	6610	13.2				
DZ Paraćin	37652	4501	62	2769	1873	28447	16767	17810	6275	12.4				
DZ Rekovac	2513	365	161	146		1841	948	1168	5026	6.5				
DZ Svilajnac	13123	588	102	838	605	10990	6385	5426	4374	11.4				
DZ Ćuprija	21725	2249	1262	234	1028	16952	10545	7242	7242	12.8				
OKRUG	151696	15960	3131	8921	6450	117234	70156	50648	6455	12.9				

Grafikon br. 16 Broj poseta po lekaru u 2013. godini u Službi za zdravstvenu zaštitu dece u odnosu na standard-mere izvršenja

- Služba za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine -

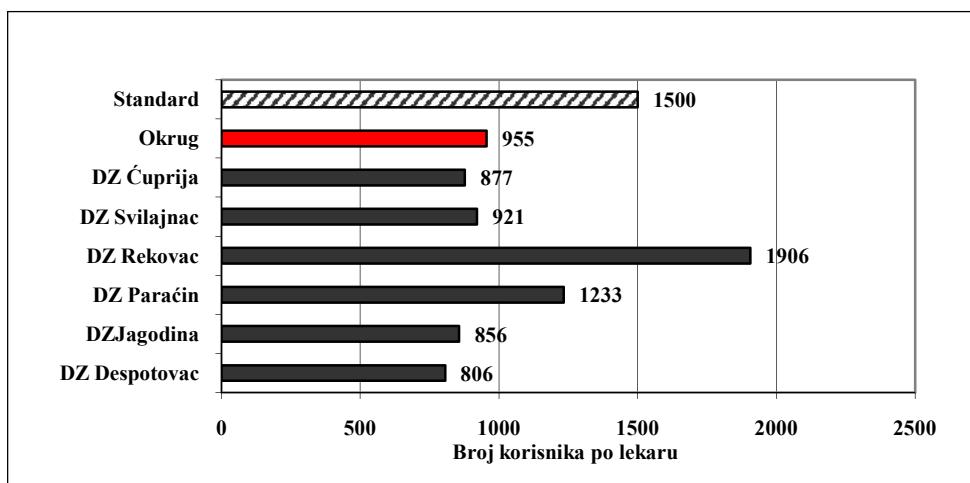
U službama za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine na teritoriji Pomoravskog okruga u 2013. godini radilo je 25,5 lekara od čega 16,5 specijalista pedijatrije ili 65%. Prema važećem normativu Pravilnika o uslovima za obavljanje zdravstvene delatnosti na teritoriji okruga jednog lekara više od normativa ima DZ Jagodina ,DZ Ćuprija, DZ Despotovac i DZ Svilajnac . Broj korisnika po lekaru kreće se od 806 u Despotovcu do 1906 u Rekovcu, dok je prosek okruga 955 korisnika po lekaru što je nešto ispod **standarda od 1500 korisnika** prema Pravilniku o uslovima za obavljanje zdravstvene delatnosti, tako da je obezbeđenost lekarima dobra.

Broj medicinskih tehničara u ovim službama je 34, što je više od normativa, prosečno 1.3 po lekaru .

Tabela br 42-Kadar u i korisnici u Službi za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine

Zdravstvene ustanove	Normativ	Lekari				Medicinski tehničari				Broj tehničara po jednom lekaru	Broj korisnika (7-18 godina)	Broj korisnika po jednom lekaru	
		Ukupno	Opštne medicine	Na specijalizaciji	Br.	%	Normativ	Ukupno	Sa višom	Sa srednjom			
DZ Despotovac	2	3			3	100.0	2	4		4	1.3	2419	806
DZ Jagodina	10	10	5	1	4	40.0	11	7	3	4	0.7	8558	856
DZ Paraćin	6	5	1	1	3	60.0	6	7		7	1.4	6166	1233
DZ Rekovac	1	0.5			0.5	100.0	1	1			2.0	953	1906
DZ Svilajnac	2	3	1		2	66.7	2	5		5	1.7	2763	921
DZ Ćuprija	3	4			4	100.0	3	10	2	8	2.5	3506	877
OKRUG	24	25.5	7	2	16.5	64.7	25	34	5	28	1.3	24365	955

Grafikon br.17 Obezbeđenost lekarskim kadrom (broj korisnika po lekaru) u odnosu na standard u službama za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine

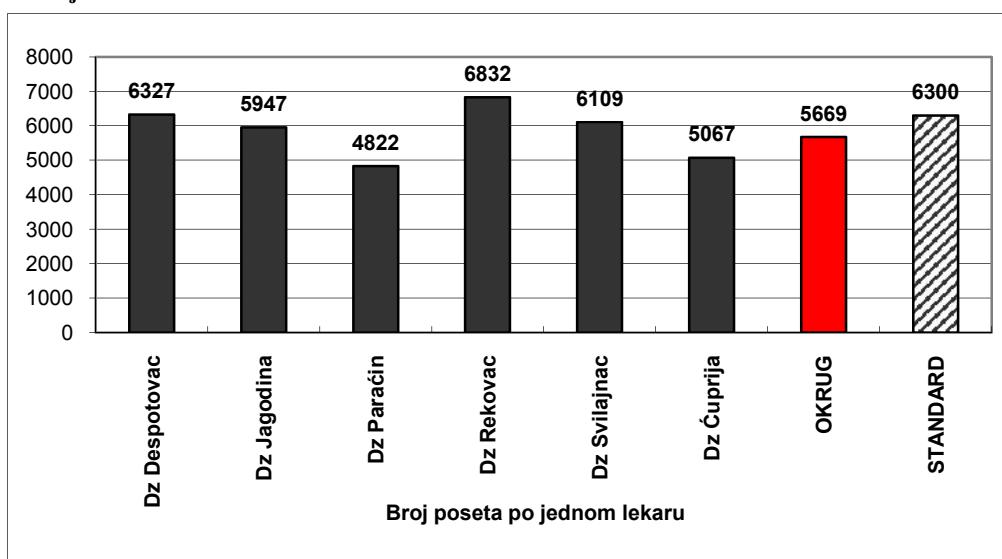

Ukupan broj svih poseta lekaru na teritoriji okruga bilo je 144565 od čega 7,1% radi preventivnih pregleda. Broj poseta po lekaru se krećao od 4822 u Parai'nu do 6832 u Rekovcu. (**standard godišnjeg broja poseta po lekaru je 6300**). Prosek za okrug je 5669 poseta po lekaru, što je ispod standarda. Svaki korisnik je u proseku posetio lekara 5,9 puta (od 3,6 u Rekovcu, do 7,8 u Despotovcu). (Tab. 43)

Tabela br 43-Posete – korišćenje Službe za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine

Zdravstvene ustanove	Posete						Broj poseta po jednom lekaru	Broj poseta po jednom korisniku		
	Ukupno svih poseta lekaru	Posete radi sistematskih pregleda	Radi kontrolnih pregleda	U ordinaciji kod lekara		Ostalih med. radnika				
				Ukupno	Od toga prve					
DZ Despotovac	18982	942	301	17739	10745	1989	6327	7.8		
DZ Jagodina	59465	3889	5981	49595	23742	14138	5947	6.9		
DZ Paraćin	24109	2544	281	21284	13303	10851	4822	3.9		
DZ Rekovac	3416	327	609	2480	1422	1865	6832	3.6		
DZ Svilajnac	18326	1257	1504	15565	9907	6243	6109	6.6		
DZ Ćuprija	20267	1295	1499	17473	9053	7643	5067	5.8		
OKRUG	144565	10254	10175	124136	68172	42729	5669	5.9		

Grafikon br. 18 Broj poseta po lekaru u Službi za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine u odnosu na standard- mere izvršenja 2013.

Služba za zaštitu zdravlja usta i zuba predškolske i školske dece –

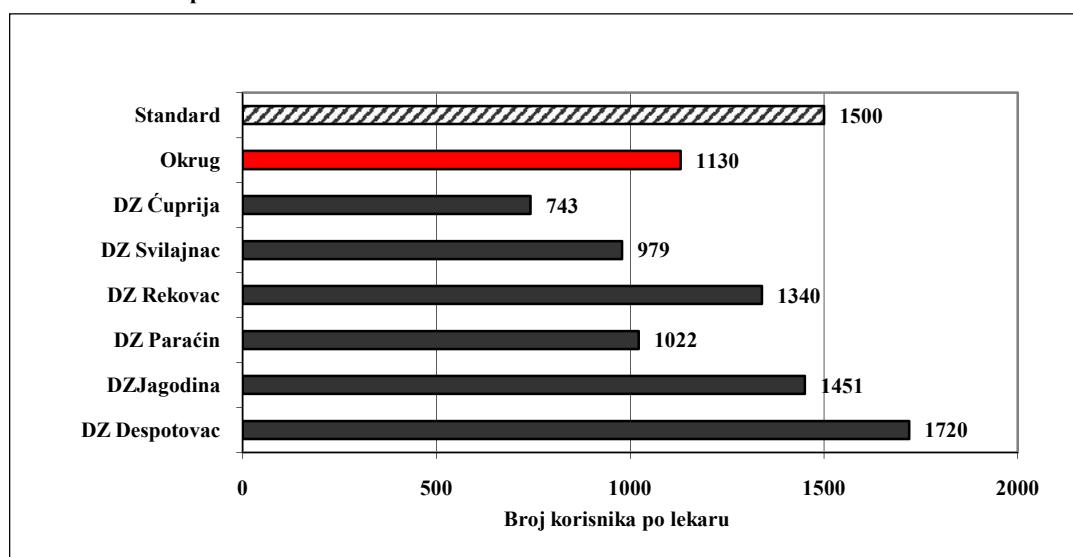
Stomatološku zdravstvenu zaštitu najmladima pružalo je 32 zubnih lekara od čega je 18 specijalista ili 56,3%. Broj korisnika po jednom lekaru na nivou okruga je 1130. Najveća obezbeđenost zubnim lekarima je u Domu zdravlja Ćuprija sa 743 korisnika po lekaru,a najmanja u DZ Despotovac 1720 korisnika po lekaru (standard **1500 dece do 18 godina po lekaru**).

Obezbeđenost tehničarima je iznad normativa, gledano u celini nivo okruga.

Tabela br 44-Kadar i korisnici u Službi za zaštitu zdravlja usta i zuba predškolske i školske dece

Zdravstvene ustanove	Normativ	Zubni lekari			Zubni tehničari			Broj tehničara po jednom lekaru	Broj korisnika po jednom lekaru	Broj korisnika po jednom lekaru		
		Ukupno	Opšti	Na specijalizaciji	Specijalisti		Ukupno	Zubni tehničari				
					Br.	%						
DZ Despotovac	3	2	0	0	2	100.0	4	2	0	2	1.0	
DZ Jagodina	11	9	3	3	6	66.7	17	17	4	13	1.9	
DZ Paraćin	8	9	5	0	4	44.4	12	13	2	11	1.4	
DZ Rekovac	1	1	1	0	0	0.0	1	0	0	0	0.0	
DZ Svilajnac	4	4	2	0	2	50.0	7	6	2	4	1.5	
DZ Ćuprija	5	7	1	1	4	57.1	8	7	1	6	1.0	
OKRUG	32	32	12	4	18	56.3	49	45	9	36	1.4	
											36154	
											1130	

Grafikon br.19 Obezbeđenost lekarskim kadrom (broj korisnika po lekaru) u odnosu na standard u službama za zdravstvenu zaštitu usta i zuba predškolske i školske dece i omladine

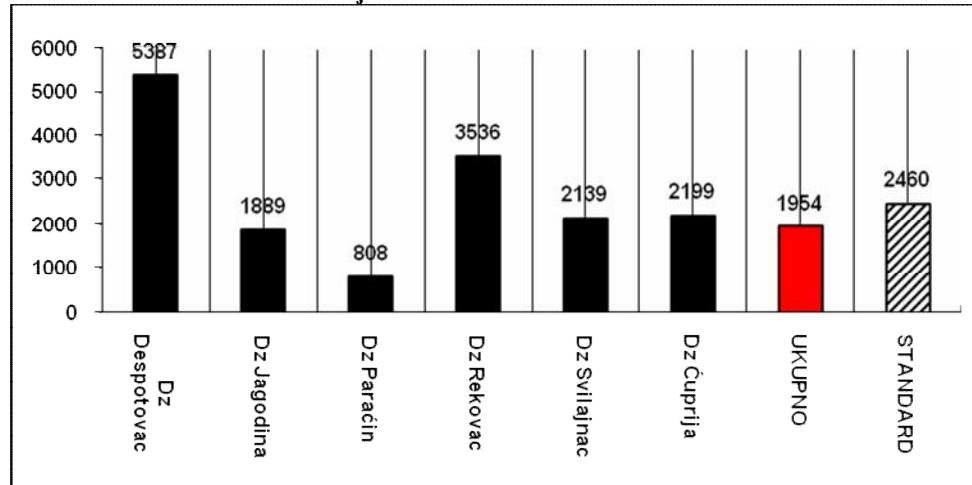

Ukupan broj poseta kod lekara je 62528 ili 1954 po lekaru, manje od **standarda od 2460 poseta**. Najmanji broj poseta po lekaru ima Paraćin 808 a najviše Despotovac 5387. Prosečan broj poseta po korisniku se kreće od 0,8 u Paraćinu do 3,1 u Despotovcu. Prosек na nivou Okruga je 1,7 poseta po jednom korisniku.

Tabela br 45-Posete,izvršeni radovi i korišćenje Službe za stomatološku zdravstvenu zaštitu dece i školske dece i omladine

Opština	Posete			Izvršeni radovi				IZVRŠENI RADOVI						
	UKUPNO POSETA	Od toga prve	Serijske	Plombirani zubi		Hirurške intervencije		Ortodoncija			Lečenje mekih tkiva usne šupljine	Broj poseta po jednom lekaru	Broj poseta po korisniku	
				Bez lečenja	Sa lečenjem	Izvadeni zubi	Ostale intervencije	Prvi pregledi	Ortod. terapeutске intervencije	Pokretni aparati				
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Despotovac	10774	2544	5964	832	314	690	4	138	22	79	0	27	5387	3.1
Jagodina	17004	7253	1513	1349	310	2441	0	666	3698	595	21	327	1889	1.3
Paraćin	7268	6413	855	1915	1737	2274	0	507	1544	276	0	114	808	0.8
Rekovac	3536	723	0	552	120	202	0	0	0	0	0	529	3536	2.6
Svilajnac	8554	3674	1076	1049	936	391	0	29	1647	193	2	4783	2139	2.2
Ćuprija	15392	1125	6283	1649	29	1543	0	641	2134	214	19	1729	2199	3.0
OKRUG	62528	21732	15691	7346	3446	7541	4	1981	9045	1357	42	7509	1954	1.7

Grafikon br. 20- Broj poseta po lekaru u Službi za stomatološku zdravstvenu zaštitu predškolske i školske dece i omladine u odnosu na standard- mere izvršenja

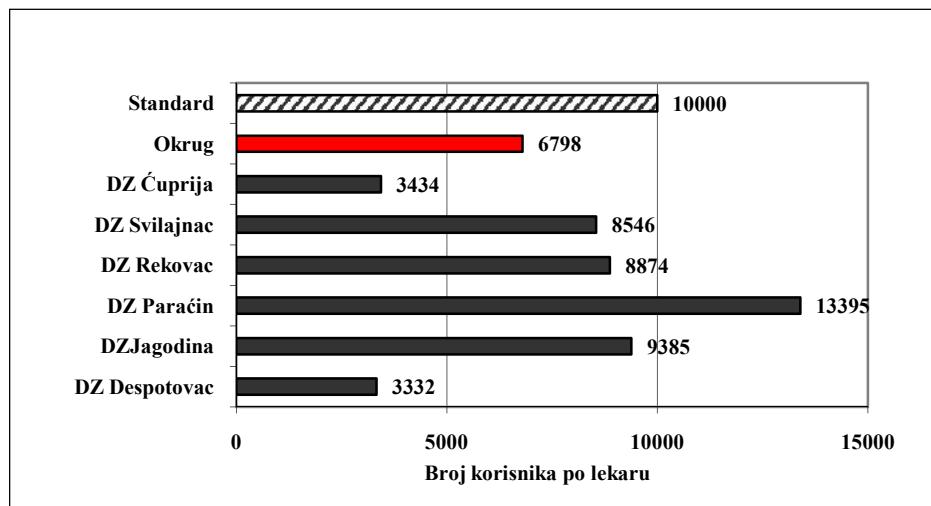
- Služba za zdravstvenu zaštitu usta i zuba odraslog stanovništva -

Odraslomu stanovništvu stomatološku zdravstvenu zaštitu pružalo je 24 zubna lekara od kojih je 13 specijalista ili 54,2%. Broj tehničara po lekaru je 1,2 a broj korisnika po lekaru 6798 za okrug što je odlična obezbeđenost lekarskim kadrom (**standard 1 lekar na 10000 odraslih za opštu stomatologiju**). Najveća obezbeđenost je u Paraćinu sa 13395 korisnika po lekaru a najmanja u Despotovcu sa 3332 korisnika po lekaru. U broj lekara su uračunati i specijalisti svih grana stomatologije za koje standard nije isti kao za opštu stomatologiju. Ako uporedimo stanje kadrova sa normativom, vidimo da postoji višak kadra u domovima zdravlja Despotovac , Ćuprija a manjak u Paraćinu.

Tabela br 46-Kadar i korisnici u Službi za zaštitu zdravlja usta i zuba za odrasle

Zdravstvene ustanove	Zubni lekari					Zubni tehničari					Broj korisnika	Broj korisnika po jednom lekaru		
	Normativ	Ukupno	Opšti	Na specijalizaciji	Specijalisti		Normativ	Ukupno	Zubni tehničari	Zubni asistenti				
					Br.	%								
DZ Despotovac	2	5	1	2	2	40.0	2	6	2	4	1.2	16659	3332	
DZ Jagodina	6	6	1		5	83.3	8	9	3	6	1.5	56307	9385	
DZ Paraćin	4	3	3			0.0	5	3	1	2	1.0	40184	13395	
DZ Rekovac	1	1	1			0.0	1	2	2		2.0	8874	8874	
DZ Svilajnac	2	2	1		1	50.0	2	1	1	0	0.5	17091	8546	
DZ Ćuprija	3	7	2		5	71.4	4	7		7	1.0	24039	3434	
OKRUG	18	24	9	2	13	54.2	22	28	9	19	1.2	163154	6798	

Grafikon br.21- Obezbedenost lekarskim kadrom (broj korisnika po lekaru) u odnosu na standard u službama za zdravstvenu zaštitu usta i zuba odraslih

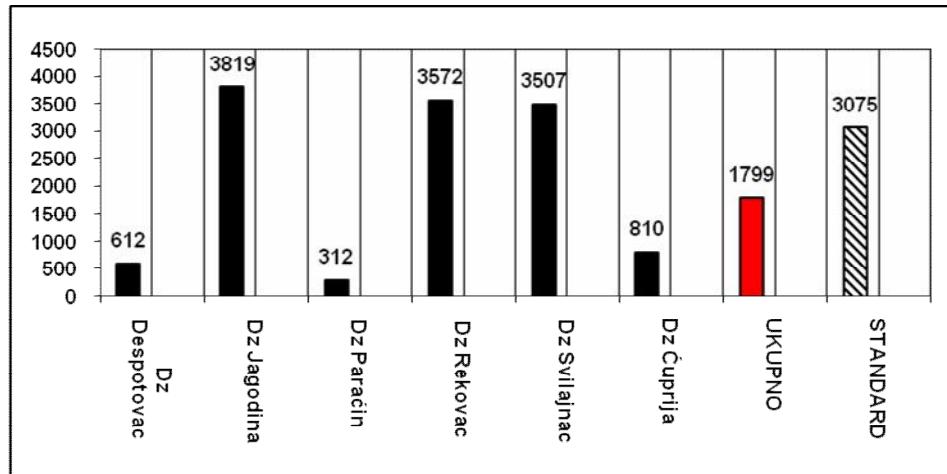

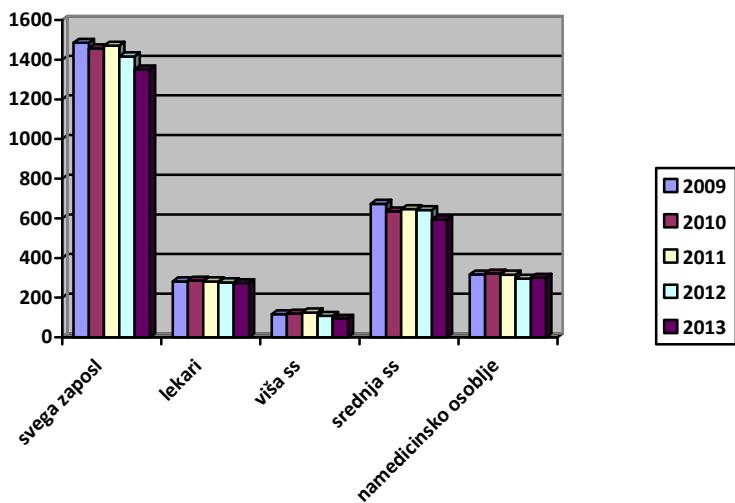
Broj poseta po lekaru najveći je u Jagodini 3819, a najmanji u Paraćinu 312. Prosек okruga je 1799 poseta po lekaru u 2013. godini što je znatno ispod standarda mera izvršenja (**standard 3075 poseta godišnje**). Prosječan broj poseta stomatologu po jednom korisniku je 0,3 što je vrlo slabo korišćenje ove službe i to je karakteristično za sve zdravstvene ustanove okruga. Ovako slabo korišćenje stomatološke službe domova zdravlja je posledica postojanja velikog broja privatnih stomatoloških ordinacija, čije usluge pacijenti sve višekoriste.

Tabela br 47-Posete,izvršeni radovi i korišćenje Službe za zdravstvenu zaštitu usta i zuba odraslog stanovništva

Opština	posete			izvršeni radovi			IZVRŠENI RADOVI												Broj poseta po jednom lekaru	Broj poseta po jednom korisniku					
	UKUPNO POSETA						plombirani zubi		hirurške intervencije		pokretne proteze		fiksne proteze		protetski radovi		ortodoncija		Prvi pregledi	Ortod. terapeutске intervencije	Pokretni aparati	Fiksni aparati	Lečenje nekih tkiva uste šupljine		
		1	2	3	4	Bez lečenja	Sa lečenjem	Izvadeni zubi	Ostale intervencije	Totalne	Parcijalne	Krunice	Članovi fiksnih proteza	12	13	14	15								
DESPOTOVAC	3061	1786	0	419	30	1003	51	65	52	0	0								45	612	0.2				
JAGODINA	22916	9568	153	1815	261	6676	1420	265	163	5									25	3819	0.4				
PARAĆIN	935	572	363	572	495	562		11	9										149	312	0.0				
REKOVAC	3572	642	0	999	194	721		89	89										136	3572	0.4				
SVILAJNAC	7013	2168	34	1601	1924	1439		185	155	245	302	26	89	193	5	2669	3507	0.4							
ĆUPRIJA	5672	599	2490	765	164	589	15	67	86										997	810	0.2				
OKRUG	43169	15335	3040	6171	3068	10990	1486	682	554	250	302	26	89	193	5	4021	1799	0.3							

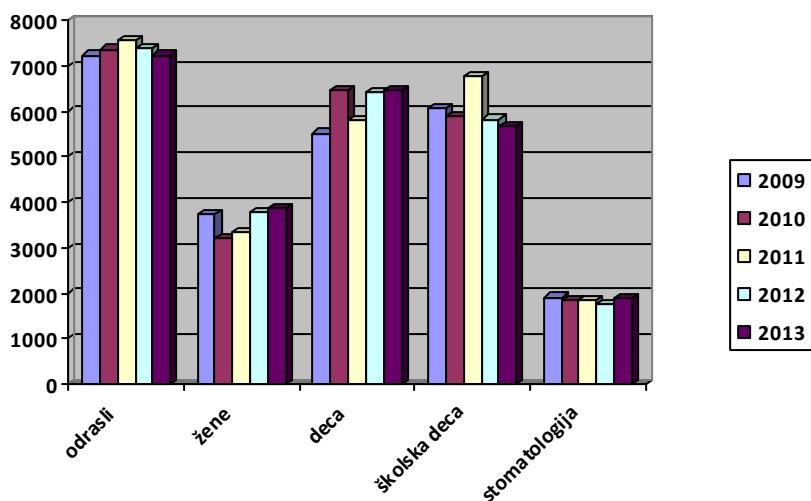
Grafikon br. 22 Broj poseta po lekaru u Službi za zaštitu zdravlja usta i zuba za odrasle u odnosu na standard- mere izvršenja

Grafikon br. 23- Kretanje broja zaposlenih u PZZ u periodu od 2009. do 2013. godine

U proteklih pet godina broj zaposlenih u službama primarne zdravstvene zaštite se kontinuirano smanjivao odnosno za pet godina je ukupan broj zaposlenih smanjen za 9 %. Najveće smanjenje je u delu medicinskog osoblja sa srednjom stručnom spremom 12% , a najmanje kod lekara gde je broj zaposlenih smanjen za 3% u proteklih pet godina.

Grafikon br. 24.Broj poseta po lekaru u sluzbama PZZ u periodu od 2009. do 2013. godine

42
- Hitna medicinska pomoć -

U službama hitne pomoći na teritoriji okruga radi ukupno 46 lekara i 83 medicinskih tehničara, što je prema standardu pravilnika višak 10 lekara i 29 medicinskih tehničara (**standard - na 6000 korisnika 1 lekar i 1 tehničar a na dva tima još jedan tehničar**). Malo je specijalista u ovoj oblasti medicine, svega 41,30%, a 13,04% ih je na specijalizaciji. Nedovoljan broj lekara prema broju korisnika ima Paraćin a 8 iznad normativa ima Ćuprija. Prosečan broj korisnika po lekaru za okrug je 4627, od 2309 u Ćupriji do 6783 u Paraćinu.

Tabela br 48-Kadar u službi hitne pomoći

Opština	Lekari					Medicinski tehničari				Broj korisnika	Broj korisnika po lekaru
	Normativ	Ukupno	opšte medicine	na specijalizaciji	specijalisti br. %	Normativ	Ukupno	Sa višom spremom	Sa srednjom spremom		
DESPOTOVAC	4	4	1	0	3 75.00	6	10	1	9	22995	5749
JAGODINA	15	14	8	1	5 35.71	23	22	7	15	71195	5085
PARAĆIN	9	8	2	2	4 50.00	14	15	1	16	54267	6783
REKOVAC	2	2	1		1 50.00	3	11	3	8	10971	5486
SVILAJNAC	4	5	2		3 60.00	6	12		12	23391	4678
ĆUPRIJA	5	13	7	3	3 23.08	8	13	1	12	30020	2309
OKRUG	39	46	21	6	19 41.30	60	83	13	72	212839	4627

Grafikon br.25 – Obezbeđenost lekarskim kadrom (broj korisnika po lekaru) u odnosu na standard u službama hitne pomoći

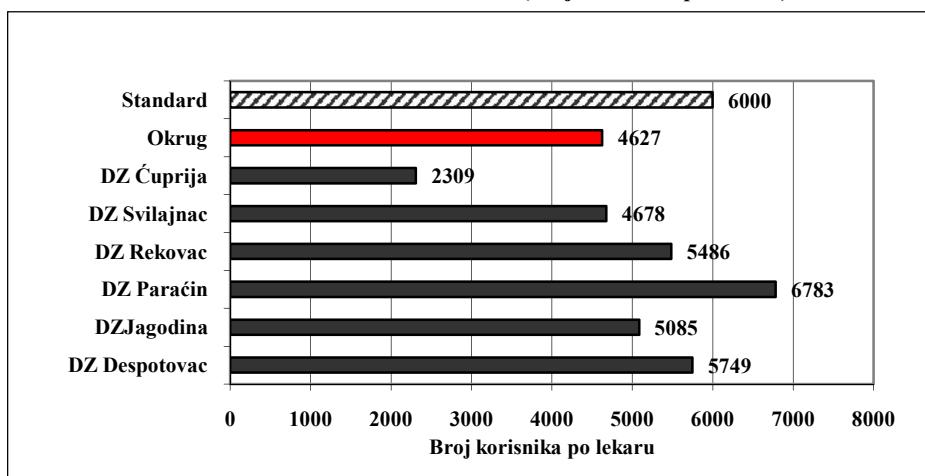
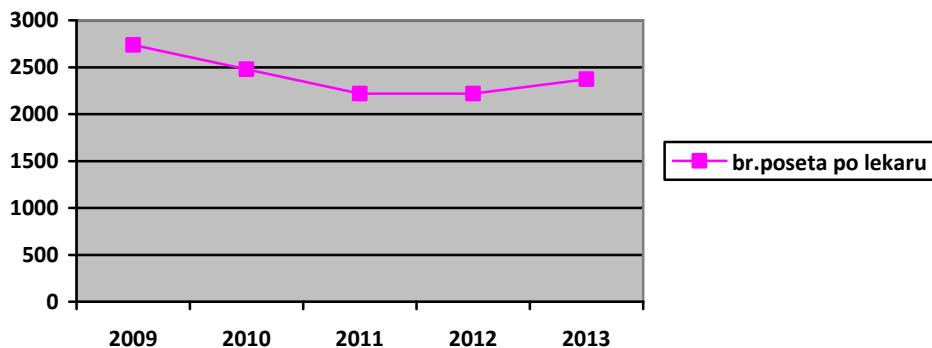

Tabela br 49-Posete u službi hitne pomoći

Opština	P O S E T E								
	u ordinaciji kod			kućne		Ukupno poseta lekara	Broj poseta po lekaru	Broj poseta po korisniku	
	lekara	ostalih medicinskih radnika	lekara	ostalih medicinskih radnika	lekara				
ukupno	od toga prve								
UKUPNO	91276	91227	81496	17862	13583	109138	2373	0.5	
DESPOTOVAC	9154	9154	9154	1283	1283	10437	2609	0.5	
JAGODINA	29100	29051	19600	4845	2954	33945	2425	0.5	
PARACIN	30748	30748	31703	2803	2803	33551	4194	0.6	
REKOVAC	7242	7242	6007	4815	2427	12057	6029	1.1	
SVILAJNAC	6781	6781	6781	1437	1437	8218	1644	0.4	
CUPRIJA	8251	8251	8251	2679	2679	10930	841	0.4	

Ukupno ostvarenih poseta lekara u ovoj službi je 109138 pri čemu je 17862 kućne posete odnosno intervencija na terenu što je oko 16,4%. Broj poseta po lekaru je 2373 a po korisniku 0,5.

Grafikon br. 26.Broj poseta po lekaru u sluzbama hitne pomoći u periodu od 2009. do 2013. godine

Posmatrajući petogodišnji period broj poseta po lekaru je opadao do 2011. godina od kada ima blagi porast do 2013.

- Laboratorijska dijagnostika -

Služba biohemijске laboratorijske dijagnostike prema navedenim podacima nivou okruga raspolaže sa 8 zaposlenih sa visokom stručnom spremom i 75 laboratorijskih tehničara. U poređenju sa normativom, visoko stručni kadar nedostaje u Jagodini, Rekovcu i Ćupriji. Laboranti nedostaju Paraćinu i Jagodini. **Služba biohemijске laboratorijske dijagnostike u Jagodini je od 1. maja 2013. godine je preseljena u bolnicu .**

Tabela br 50.-Kadar u službi laboratorijske dijagnostike

Opština	Normativ	Visoka stručna sprema								Medicinski tehničari				Niža sprema	
		Ukupno	svaga	lekari	od toga specijalisti	diplomirani farmaceuti	biolozi	specijalisti biohemičari	hemičari	ostali	Normativ	Ukupno	sa višom	sa srednjom spremom	
UKUPNO:	11	8	1	2		1		3	2	0	65	75	0	75	2
DZ Ćuprija	2	1						1			12	21		21	2
DZ Jagodina	4	3				1		1	1		26	21		21	
DZ Svilajnac	1	1						1			6	11		11	
DZ Despotovac	1	2	1	1					1		7	10		10	
DZ Rekovac	1										2	2		2	
DZ Paraćin	2	1		1							12	10		10	

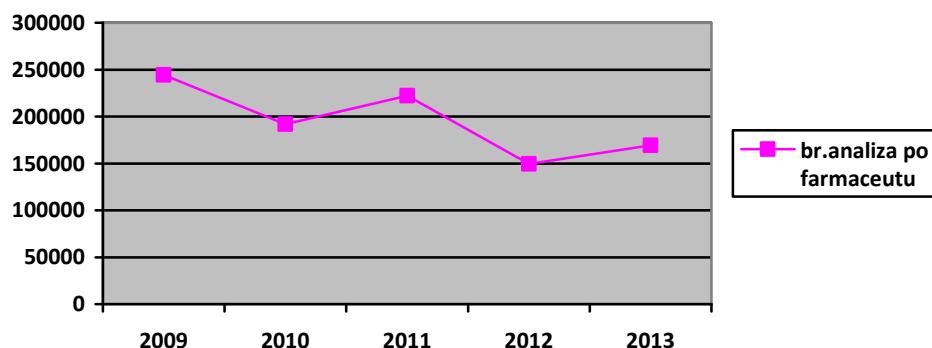
Broj pacijenata u laboratorijama domova zdravlja je bio 88883 . Ukupan broj izvršenih analiza je 1021364. Broja analiza po lekaru odnosno farmaceutu je 127671 što je na nivou normativa (**1 lekar/farmaceut na 120000 analiza**) . Kod Doma zdravlja Ćuprija i Doma zdravlja Paraćin broj realizovanih analiza po farmaceutu je duplo veći od normtiva. Dom zdravlja Rekovac nema u laboratoriji visoko stručni kadar.

Tabela br. 51-Izvršene analize u biohemijskim laboratorijama domova zdravlja u 2013. godini

Zdravstvena ustanova	Broj pacijenata	Hematološke analize	Biohemijske analize	Pregled urina	Ukupno analiza	Broj analiza po lekaru/farmaceutu
DZ Despotovac	12954	28767	82306	32289	143362	71681
DZ Svilajnac	16821	28304	94147	22760	145211	145211
DZ Rekovac	6279	9964	19845	10333	40142	
DZ Jagodina	15900	29991	107440	37126	174557	58186
DZ Ćuprija	18749	29240	162718	66626	258584	258584
DZ Paraćin	18180	49386	81210	128912	259508	259508
UKUPNO	88883	175652	547666	298046	1021364	127671

Laboratorijski dom zdravlja u Jagodini radila je do 01.05. kada je pripojena bolničkoj laboratorijskoj tako da su prikazani podaci za 4 meseca rada.

Kroz petogodišnji period primećuje se konstantni trend opadanja broja analiza po lekaru/farmaceutu. U prosek za 2013. godinu nije uzet broj analiza u DZ Jagodina obzirom da su podaci za 4 meseca rada.

Grafikon br. 27.Broj analiza po farmaceutu u laboratorijama PZZ od 2009. do 2013. godine

Rendgen dijagnostika

Službu rendgen dijagnostike u okviru primarne zdravstvene zaštite imaju domovi zdravlja Svilajnac, Despotovac i Rekovac. U Ćupriji, Paraćinu i Jagodini rendgen dijagnostika je pri bolnici tako da ovde neće biti prikazana. Služba rendgen dijagnostike u Rekovcu radi samo na nivou tehničara, odnosno nema lekara specijalista, jer lekar po normativima ide na 50000 stanovnika.

Tabela br 52-Kadar u službi rendgen dijagnostike

Opština	Lekari						Medicinski tehničari				Broj korisnika	Broj korisnika po lekaru		
	Normativ	Ukupno	opšte medicine	na specijalizaciji	specijalisti		Normativ	Ukupno	Sa višom spremom	Sa srednjom spremom				
					br.	%								
DESPOTOVAC	1	2			2	100.00	1	3	2	1	20099	10050		
REKOVAC					#DIV/0!		1	2	2		9914	#DIV/0!		
SVILAJNAC	1	1			1	100.00	1	3	2	1	20819	20819		

Tabela br 53-Posete u službi rendgen dijagnostike

Opština	P O S E T E							
	u ordinaciji kod lekara			kućne		Ukupno poseta lekara	Broj poseta po lekaru	Broj poseta po korisniku
	ukupno	od toga prve	ostalih medicinskih radnika	lekara	ostalih medicinskih radnika			
	5	6	7	8	9			
UKUPNO	7899	7899	9533			8661	2887	0.17
DESPOTOVAC	4158	4158	4158			4920	2460	0.24
REKOVAC			1634				#DIV/0!	
SVILAJNAC	3741	3741	3741			3741	3741	0.18

Broj poseta po lekaru u rendgen dijagnostici je 2887 što je znatno ispod normativa- mera izvršenja 6000 poseta po lekaru.

Polivalentna patronaža

Tabela 54. Kadar u službi patronaže

Opština	Patronažne sestre					Broj korisnika	broj korisnika po patronažnoj sestri		
	Normativ	UKUPNO	od toga sa						
			višom spremom	srednjom spremom					
UKUPNO	45	45	19	26		218237	4850		
Despotovac	5		7	2	5	24089	3441		
Jagodina	15		14	7	7	74179	5299		
Paraćin	11		7	3	4	53714	7673		
Rekovac	2		3		3	12020	4007		
Svilajnac	5		6	3	3	22812	3802		
Ćuprija	6		8	4	4	31423	3928		

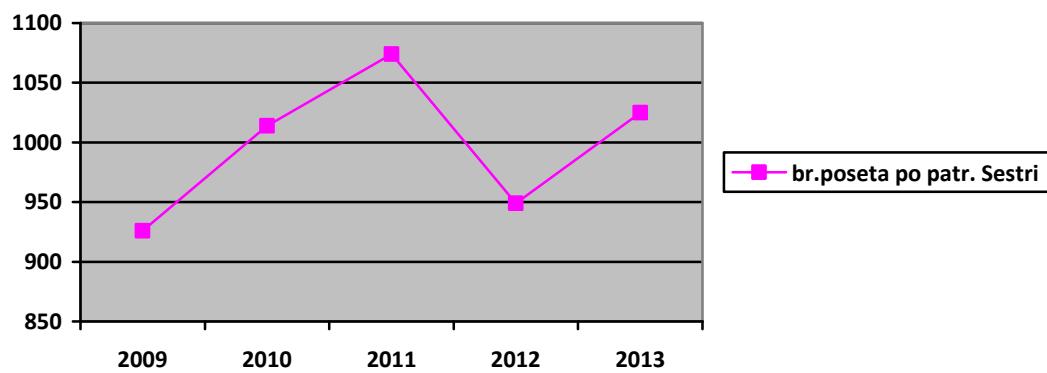
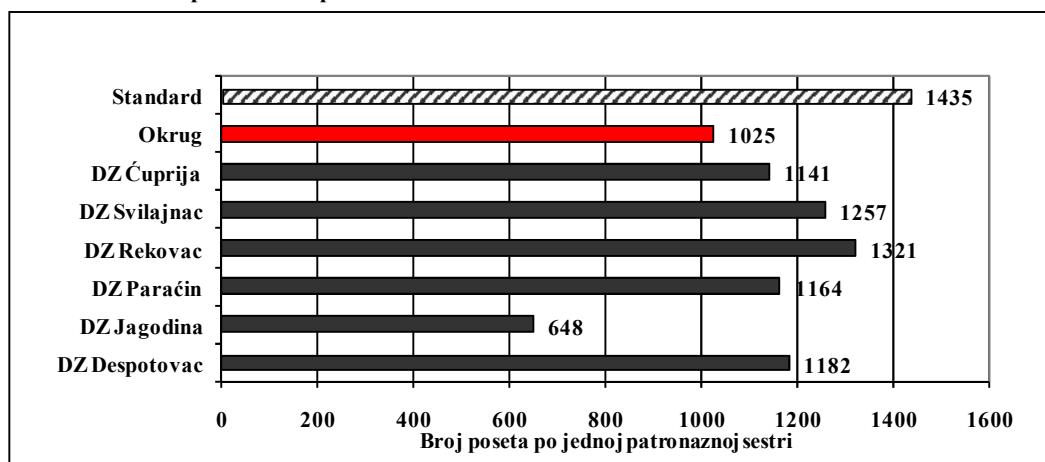
Patronažna služba je kadrovski nedovoljno obezbedena gledajući ukupan broj zaposlenih i potreban broj izvršilaca po normativima kadrova. U Domu zdravlja u Paraćinu uposlili su manje patronažnih sestara nego što im to dozvoljava normativ, a više od normativa zaposленo je u Despotovcu, Rekovcu, Ćupriji i Svilajncu. Broj korisnika po patronažnoj sestri je 4850 što je nešto ispod **standarda (5000 korisnika po sestri)**, a po domovima zdravlja se kreće od 3441 u Despotovcu do 7673 u Paraćinu.

Ukupan broj poseta po patronažnoj sestri se kreće od 648 u domu zdravlja Jagodina, do 1321 u Domu zdravlja Rekovac. **Standard poseta iznosi 1435 po sestri**, a prosek okruga je 1025 poseta po sestri.

Tabela 55. Posete u službi patronaže

Opština	Ženama, trudnicama i porodiljama	Novorodenčad i odojcad	Ostaloj deci	Posete obolelim licima	Posete zbog socijalnih i higijenskih prilika	Ukupno	Ukupno poseta po patronažnoj sestri
	1	2	3	4	5	6	7
UKUPNO	9690	9899	4519	21957	62	46127	1025
Despotovac	1122	1027	1343	4783		8275	1182
Jagodina	3239	3508	787	1534		9068	648
Paraćin	2681	2347	1445	1676		8149	1164
Rekovac	307	369	270	2956	62	3964	1321
Svilajnac	857	1020	220	5445		7542	1257
Ćuprija	1484	1628	454	5563		9129	1141

Grafikon br.28 –Opterećenost patronažnih sestara u odnosu na standard

Grafikon br. 29.Broj poseta po patronažnoj sestri od 2009. do 2013. godine

ANALIZA KORIŠĆENjA I RADA BOLNIČKE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Prema Planu mreže zdravstvenih ustanova, bolničku zdravstvenu zaštitu stanovništvu Pomoravskog okruga u 2013. godini pružale su tri bolnice i to:

- Opšta bolnica u Ćupriji sa **469** postelja;
- Opšta bolnica u Jagodini sa **270** postelja;
- Opšta bolnica u Paraćinu sa **171** postelja;

I dva stracionara internističkog tipa:

- Stacionar pri Domu zdravlja Despotovac sa **10** postelja;
- Stacionar pri Domu zdravlja Svilajnac sa **10** postelja;

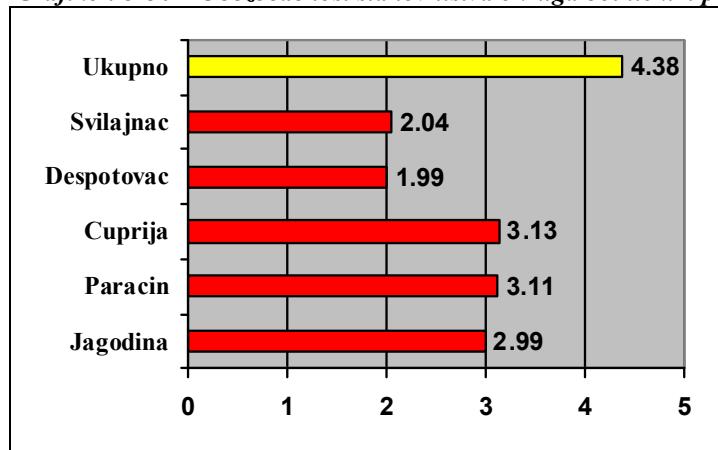
Obezbeđenost bolničkim posteljama

U 2013. godini stanovništvu Okruga bilo je na raspolaganju **930** bolničkih postelja (469 Ćuprija, 270 Jagodina, 171 Paraćin, 10 Despotovac, 10 Svilajnac) odnosno obezbeđenost stanovništva bolničkim posteljama iznosila je 4,38 postelja na 1000 stanovnika. Kod Ćuprije je obezbeđenost prikazana u odnosu na broj stanovnika celog okruga jer se u Ćupriji leče i stanovnici ostalih opština na odeljenjima koja su za ceo okrug (okružna bolnica), dok bolnici u Jagodini gravitira deostanovništva opština Rekovac i Svilajnac.

Tabela br. 56 Obezbeđenost stanovništva okruga bolničkim posteljama u 2013. godini

Red. broj	Bolnice	Gravitirajuća populacija	Br. postelja	Br. poste. na 1000 st.
1.	Jagodina	90400	270	2,99
2.	Paraćin	54915	171	3,11
3.	Ćuprija	150000	469	3,13
4	Despotovac	5017	10	1,99
5	Svilajnac	4901	10	2,04
6	Ukupno	212304	930	4,38

Grafikon br30 – Obezbeđenost stanovništva okruga bolničkim posteljama 2013. god.

Struktura bolničkih postelja

Struktura bolničkih postelja po nameni je izuzetno važan pokazatelj zadovoljenja potreba stanovništva za bolničkim lečenjem.

Tabela br. 57 Struktura bolničkih postelja u 2013. god.

Odeljenja	Broj postelja						
	Ćuprija •	Jagodina	Paraćin	Despotovac	Svilajnac	Ukupno	%
interni	83	72	40	10	10	215	23.11
hirurgija	75	49	38			162	17.41
ortopedija	27	15	18			60	6.45
urologija	30	4				34	3.66
ginekologija i akušerstvo	26	44	24			94	10.11
dečije	23	27	20			70	7.53
grudno	25	23	19			67	7.20
neurologija	35	20				55	5.91
psihijatrija	40	16				56	6.02
ORL + MFH	20					20	2.15
oftalmologija	10					10	1.08
produžena nega	38		12			50	5.38
nuklearna medicina	2					2	0.22
kožno	10					10	1.08
infektivno	17					17	1.83
Intenzivna nega	8					8	0.86
UKUPNO	469	270	171	10	10	930	100

- interno: kardiologija, gastroenterologija, endokrinologija i nefrologija.
- hirurgija: opšta, dečja, vaskularna, neurohirurgija, i plastična.

Najveći procenat učešća u odnosu na ukupan posteljni fond imaju internističke postelje **23,11%**, zatim hiruške **17.41%**, ginekološko-akušerske **10,1%**, dečje **7,5%** itd.

Obezbeđenost bolnica medicinskim kadrom

U 3 bolnice Pomoravskog okruga bilo je u 2013. godini zaposleno **1776** radnika od kojih **1403** zdravstvenih radnika i saradnika ili **78.9%**. Od njih **20.1%** je sa visokom školskom spremom.

Tabela br.58.Zaposleni u bolnicama Pomoravskog okruga

r. br.	Zdravstvena ustanova	Ukupno	ZDRAVSTVENI RADNICI I SARADNICI								NEMEDICINSKI RADNICI			
			Svega	VISOKA STRUČNA SPREMA				VŠS	SSS	NIŽA STRUČNA SPREMA	Svega	od toga		
				od toga								Svega	SVEGA	
0	1	2	3	4	5	9	10	11	12	15	19	20	21	22
	UKUPNO	1776	1403	356	338	2	5	11	198	834	15	373	85	288
1	Bolnica Paraćin	364	292	81	77	0	1	3	44	167	0	72	20	52
2	Bolnica Ćuprija	871	691	169	160	2	2	5	101	412	9	180	40	140
3	Bolnica Jagodina	541	420	106	101			2	3	53	255	6	121	25

Tabela br.59 Struktura medicinskog kadra koji sprovodi stacionarnu zdravstvenu zaštitu

Red br.	Bolnica	Uk.br. Lekara	Specijalista		na spec.		opšte prakse		br tehn. spec..	br tehn.	br. tehn. po 1 lek. spec..	
			br	%	br	%	br	%				
1.	Cuprija	160.00	139	86.88	17	10.63	4	2.50	513	3.69		
2.	Jagodina	101.00	90	89.11	10	9.90	1	0.99	308	3.42		
3.	Paraćin	77.00	72	93.51	5	6.49	0	0.00	211	2.93		
4.	Despotovac	1.00	0	0.00	0	0.00	1	100.00	12	#DIV/0!		
5	Svilajnac	2.00	2	100.00	0	0.00	0	0.00	15	7.50		
	UKUPNO	341	303	88.86	32	9.38	6	1.76	1059	3.50		

Iz napred navedenih podataka može se videti da je stanovništvu Pomoravskog okruga u 2013. godini bilo na raspolaganju **930** bolesničkih postelja, koje je opsluživalo **341** lekara (**303** specijalista ili **88.9%**, **32** na specijalizaciji **9,36%** i **6** lekara opšte prakse ili **1.76%**) i **1059** tehničara ili **3,50** na jednog lekara specijalistu.

Posmatrano pojedinačno po bolnicama, najveći procenat lekara specijalista u odnosu na ukupan broj lekara ima bolnica u Paraćinu **93.51%**, a najmanji u Ćupriji **86.88%** (ako izuzmemos tacionar u Despotovcu i Svilajncu). Što se tiče odnosa tehničara i lekara specijalista u odnosu na normative za bolničko lečenje, najpovoljniji odnos imaju stacionari domova zdravlja Svilajnac i Despotovac za koje su i normativi dugački (1 lekar – 7 tehničara), dok je u bolnicama odnos ujednačen od **2,93** u Paraćinu do **3.69** u Ćupriji, a prosek okruga je **3,50**.

U narednoj tabeli prikazana je struktura medicinskog kadra u odnosu na broj postelja u pojedinim zdravstvenim ustanovama u 2013. godini.

Tabela br.60 Struktura medicinskog kadra u odnosu na broj postelja u 2013. God

Red br.	Bolnica	br postelja	Ukupan br. Lekara	Br. post. po 1 lek.	Br.lek. spec	Br.post. po lek. spec.	Br. med. tehn.	Br.post. po 1 tehn.
1.	Ćuprija	469	160	2.93	139	3.37	513	0.91
2.	Jagodina	270	101	2.67	90	3.00	308	0.88
3.	Paraćin	171	77	2.22	72	2.38	211	0.81
4.	Despotovac	10	1	10.00	0	#DIV/0!	12	0.83
5.	Svilajnac	10	2	5.00	2	5.00	15	0.67
Ukupno		930	341	2.73	303	3.07	1059	0.88

Iz navedene tabele se može videti da je prosečan broj postelja po jednom lekaru specijalisti u svim stacionarima **3,07 i 0,88** postelja po jednom medicinskom tehničaru.

Može se iz podataka primetiti da sve tri opšte bolnice imaju ujednačen broj postelja po **1 tehničaru dok po lekaru specijalisti najviše ima Ćuprija 3,37 a najmanje Paraćin 2,38.**

Pokazatelji obima rada, odnosno korišćenje bolničkih kapaciteta

Bolnice Pomoravskog okruga, uključujući i stacionare domova zdravlja Despotovac i Svilajnac su u 2013. godini lečile **36340** osiguranog bolesnika i ostvarile **244536** bolesničkih dana. Prosečna zauzetost postelja bila je **72,04%**, a prosečna dužina lečenja **6,73** dana.

Tabela br.61 Obim rada bolnica u 2013. godini

Red. Br..	Bolnica	Broj postelja	Broj ispisanih bolesnika	B.O.dani	% zauzetosti postelja	Prosečna duž. Lečenja
1	Ćuprija	469	17694	124480	72.72	7.04
2	Jagodina	270	10937	71604	72.66	6.55
3	Paraćin	171	7110	42189	67.59	5.93
4	Despotovac	10	356	3413	93.51	9.59
5	Svilajnac	10	312	2938	80.49	9.42
UKUPNO		930	36340	244536	72.04	6.73

Najveću zauzetost odnosno iskorišćenost bolničkih postelja imao je stacionar u Despotovcu **93,51%**, zatim u Svilajncu **80,49%** pa bolnica u Ćupriji **72,72%**. Našim zakonskim regulativama je utvrđena optimalna iskorišćenost posteljnog fonda od **80- 85%**. Smatra se da je ovaj pokazatelj funkcionisanja bolnica povoljan, ako ne prelazi 90% čime se doprinosi standardu lečenja i ako nije manji od 80%, čime se ostvaruje ekonomičnost u korišćenju bolničkih postelja.

Što se tiče prosečne dužine lečenja bolesnika, najmanja je u Paraćinu **5,93** dana, a najduža u Despotovcu **9,59** dana.

Iz navedenih podataka može se uociti daje prosečna dužina lecenja uglavnom u skladu sa standardom za pojedine grane, a najveća je u stacionarima u Despotovcu i Svilajncu gde se leci uglavnom gerijatrijska populacija, kao i na psihijatriji i odeljenjima produžene nege.

Tabela 62. Kapaciteti i korišćenje bolnickih postelja u 2013. godini po pojedinim oblastima

	broj postelja	broj bolesnika	broj dana ležanja	prosečna dužina lecenja	Prosečna zauzetost postelja
POMORAVSKI OKRUG	930	36340	244536	6.73	72.04
Opšta bolnica Ćuprija	469	17694	124480	7.04	72.72
GINEKOLOGIJA	26	1301	5841	4.49	61.55
HIRURŠKE GRANE	170	7235	39963	5.52	64.40
INTRENISTIČKE SLUŽBE	170	5978	47971	8.02	77.31
NUKLEARNA MED.	2	177	444	2.51	60.82
PEDIJATRIJA	23	1664	6040	3.63	71.95
PSIHIJATRIJA	40	590	11177	18.94	76.55
PRODUŽENO LEČENJE	38	749	13044	17.42	94.04
Opšta bolnica Jagodina	270	10937	71604	6.55	72.66
GINEKOLOGIJA	44	1839	9957	5.41	62.00
HIRURŠKE GRANE	68	2773	20417	7.36	82.26
INTRENISTIČKE SLUŽBE	115	4285	29538	6.89	70.37
PEDIJATRIJA	27	1724	6727	3.90	68.26
PSIHIJATRIJA	16	316	4965	15.71	85.02
Zdravstveni centar Paraćin	171	7110	42189	5.93	67.59
GINEKOLOGIJA	24	1315	6181	4.70	70.56
HIRURŠKE GRANE	56	2204	15991	7.26	78.23
INTRENISTIČKE SLUŽBE	59	2496	15212	6.09	70.64
PEDIJATRIJA	20	930	2795	3.01	38.29
PRODUŽENO LEČENJE	12	165	2010	12.18	45.89
Dom zdravlja Svilajnac	10	243	2850	11.73	78.08
INTERNISTIČKI STACIONAR	10	243	2850	11.73	78.08
Dom zdravlja Despotovac	10	356	3413	9.59	93.51
INTERNISTIČKI STACIONAR	10	356	3413	9.59	93.51

Prosečna zauzetost postelja pokazuje varijacije po pojedinim granama pa se može zapaziti da najmanju prosečnu zauzetost imaju odeljenja pedijatrije i ginekologije.

U narednoj tabeli bice prikazano ispunjenje standarda mera izvršenja za doktore medicine specijaliste u pojedinim bolničkim i polikliničkim delatnostima u 2013. godini, koje su definisane u Pravilniku o bližim uslovima za obavljanje zdravstvene delatnosti u zdravstvenim ustanovama i drugim oblicima zdravstvene službe.

Tabela 63. Ispunjene standardne mere izvršenja za doktore medicine specijaliste u bolničkoj i polikliničkoj delatnosti

	Broj		Broj pacijenata po specijalisti			Broj specijalističkih pregleda			Broj specijalističkih pregleda po specijalisti		
	Specijalista	Pacijenata	Broj	Po pravilniku	Razlika	Ukupno	Ambulanta	Stacionar	Broj	Po pravilniku	Razlika
POMORAVSKI LOKRUG	260	35249	135.6	184	-49	497890	492110	5780	1915	1991	-76
Opšta bolnica Čuprija	115	16768	145.8	199	-53	194490	191599	2891	1691	1433	258
Dermatologija	3	374	125	210	-85	13110	13110	0	4370	1260	3110
Ginekologija i aku	8	1301	162.6	250	-87	3890	3890	0	486	1260	-774
Hirurgija	29	3997	137.8	210	-72	59234	56343	2891	2043	1680	363
Infektivne bolesti	3	651	217	165	52	3467	3467	0	1156	1260	-104
Interna	29	3566	123	170	-47	34259	34259	0	1181	1260	-79
Neurologija	7	1387	198.1	170	28	9400	9400	0	1343	1260	83
Oftalmologija	6	539	90	250	-160	13943	13943	0	2324	1680	644
ORL	4	414	104	250	-147	9140	9140	0	2285	1680	605
Ortopedija	6	589	98	130	-32	9528	9528	0	1588	2100	-512
Pediatrija	8	1664	208	210	-2	16314	16314	0	2039	1050	989
Psihijatrija	6	590	98	165	-67	7223	7223	0	1204	1025	179
Urologija	6	1696	283	210	73	14982	14982	0	2497	1680	817
Opšta bolnica Jagodina	82	10937	133.4	189	-56	180919	179109	1810	2206	2747	-540
Dermatologija	3	0	0	0	0	18025	18025	0	6008	6300	-292
Ginekologija i aku	9	1839	204.3	250	-46	5375	5375	0	597	1260	-663
Hirurgija	21	2088	99	210	-111	29659	27849	1810	1412	1680	-268
Interna	21	3436	164	170	-6	28367	28367	0	1351	1260	91
Neurologija	4	849	212	170	42	8760	8760	0	2190	1260	930
Oftalmologija	3	0	0	0	0	19711	19711		6570	6300	270
ORL	3	0	0	0	0	24051	24051		8017	6300	1717
Ortopedija	2	464	232	130	102	23822	23822	0	11911	2100	9811
Pediatrija	8	1724	216	210	6	6677	6677	0	835	1050	-215
Psihijatrija	7	316	45	165	-120	9520	9520	0	1360	1025	335
Urologija	1	221	221	210	11	6952	6952	0	6952	1680	5272
Opšta bolnica Paraćin	61	6945	114	194	-80	122481	121402	1079	2008	3255	-1247
Dermatologija	1	0	0	0		7976	7976	0	7976	6300	1676
Ginekologija i akušerstvo	7	1315	188	250	-62	1171	1171	0	167	1260	-1093
Hirurgija	15	1801	120	210	-90	14765	14688	77	984	1680	-696
Interna	17	2496	147	170	-23	28714	27767	947	1689	1260	429
Neurologija	3	0	0	0	0	8124	8072	52	2708	3150	-442
Oftalmologija	3	0	0	0	0	14074	14074	0	4691	6300	-1609
ORL	2	0	0	0	0	11811	11811	0	5906	6300	-395
Ortopedija	3	403	134	130	4	9296	9293	3	3099	2100	999
Pediatrija	7	930	133	210	-77	6093	6093	0	870	1050	-180
Psihijatrija	3	0	0	0	0	20457	20457	0	6819	3150	3669
Dom zdravlja Svilajnac	2	243	122	170	-49	0	0	0	0	1260	-1260
Dom zdravlja Despotovac	0	365	354	170	184	0	0	0	564	1260	-696

Prethodna tabela pokazuje da je broj ležećih pacijenata po lekaru specijalisti na teritoriji okruga **136** što je manje od proseka propisanih mera izvršenja (**184**) , u Ćupriji prosečan broj ležećih pacijenata po lekaru specijalisti **146**, u Jagodini **133** a u Paraćinu **114**. Posmatrajući pojedinačno po službama uočava uglavnom manji prosek od standarda. Broj specijalističkih pregleda po lekaru na nivou okruga je **1915** (po pravilniku prosek **1991**, osim kod specijalističkih službi bez stacionarnog dela gde je prosek veći kao za primarnu zdravstvenu zaštitu.). U Jagodini i Paraćinu specijalističke službe koje nemaju stacionarni deo su oftalmologija, ORL i dermatovenerologiji i kod njih je normativ 6300 pregleda, a u Paraćinu i neurologija i psihijatrija (normativ 3150 pregleda).

Tabela 64. Broj operacionih sala,operacija i prosečan broj operacija po lekaru u 2013. godini

ZDRAVSTVENA USTANOVA	br.lekara specijalista	br. operacionih sala	br.operacija	br.operacija po specijalisti
POMORAVSKI OKRUG	89	24	18222	205
Opšta bolnica Ćuprija	49	15	9287	194
Akušerstvo	1	1	427	427
Dečja hirurgija	2	1	293	147
Ginekologija	8	1	755	94
Hirurgija	7	2	1002	143
Kardiovaskularna hirurgija	2	1	58	29
Maksilofacijalna hirurgija	2	1	599	300
Neurohirurgija	2	1	128	64
Oftalmologija	6	1	957	160
ORL	4	1	320	80
Ortopedija sa traumatologijom	6	2	605	101
Plastična hirurgija	3	1	3500	1167
Urologija	6	2	616	103
Opšta bolnica Jagodina	23	5	6063	264
Ginekologija i akušerstvo	9	1	2056	228
Hirurgija	11	2	2478	225
Ortopedija sa traumatologijom	2	1	1482	741
Urologija	1	1	47	47
Opšta bolnica Paraćin	18	4	2872	160
Ginekologija i akušerstvo	7	1	1162	166
Hirurgija	8	2	1376	172
Ortopedija sa traumatologijom	3	1	334	111

Prosecan broj operacija po lekaru na teritoriji okruga je **205** , pri čemu je najveći prosek u Jagodini **264**, zatim u Ćupriji **194** operacija po lekaru , a najmanji u Paraćinu **160** operacije po lekaru.

Tabela 65. Broj laboratorijskih analiza i pacijenata u 2013. godini

POMORAVSKI OKRUG	UKUPNO	Ambulantni pacijenti	Stacionarni pacijenti
Broj pacijenata	164932	88504	76428
Broj pregledanih uzoraka	1164000	629759	534241
UKUPNO ANALIZA	1802597	783647	1018950
Hematološke analize	273286	111360	161926
Biohemijske analize	1064475	445780	618695
Analiza urina	168844	79990	88854
Mikrobiologija i parazitologija	153494	86858	66636
Patohistološka laboratorija	71544	28693	42851
Ostale laboratorije	70954	30966	39988

Stacionari domova zdravlja u Svilajncu i Despotovcu, nemaju odvojenu laboratoriju za pacijente stacionara vec se sve analize obavljaju u laboratoriji doma zdravlja, ali su analize za stacionarne pacijente posebno evidentirane. Laboratorija Zdravstvenog centra Paraćin je jedinstvena za primarnu i sekundarnu zdravstvenu zaštitu i kompletan rad je prikazan u tabeli, dok u Jagodini i Čupriji domovi zdravlja, koji su samostalne ustanove imaju svoje laboratorije, ali i pri bolničkim laboratorijama postoji određeni broj analiza koji se radi za ambulantne pacijente. Ukupan broj realizovanih laboratorijskih analiza u bolničkim laboratorijama na teritoriji okruga je **1802597** pri čemu je **56.5%** analiza realizovano za stacionarne pacijente.

Tabela 66. Kretanje pokazatelja bolničkog lečenja od 2009. god .do 2013. godine

	Iskorišćenost postelja	Pros. dužina lečenja	Br. postelja po lek.spec.	Br. postelja po med. sestri	Br bolesnika po specijalisti	Br. pregleda po specijalisti	Br. operacija po specijalisti
2009	77,60	7,08	4,12	1,38	149	1898	160
2010	76,26	7,05	3,18	0,88	153	1910	208
2011	74,25	6,94	3,13	0,87	138	2053	208
2012	73,50	6,77	3,05	0,87	138	1725	202
2013	72,04	6,73	3,07	0,88	136	1915	205

1. Populaciona dinamika je u Pomoravskom okrugu multifaktorski determinisana i karakterišu je specifičnost u kretanju stanovništva vezana za veliki broj ljudi na privremenom radu u inostranstvu koji stalno povlače za sobom mlađu populaciju, a ostaju staračka domaćinstva što je posebno karakteristično za opštine Despotovac i Svilajnac, dok se iz Opštine Rekovac koja spada u red nerazvijenih opština i ima uglavnom ruralno stanovništvo, mlađa populacija iseljava u okolne gradove. Stanovništvo ovih opština spada u red vrlo starog stanovništva jer se procenat stanovništva starijeg od 65 godina kreće od 18,3% u Jagodini do 30,5% u Rekovcu, tako da se ceo okrug sa 20,7% starog stanovništva nalazi u poodmakloj fazi demografskog starenja.

2. Demografski procesi se karakterišu opadanjem broja stanovnika između dva zadњa popisa u proseku za 5,7%, niskom stopom nataliteta od 8,2 i visokom stopom mortaliteta od 16,5 na 1000 stanovnika a samim tim i negativnom stopom prirodnog priraštaja -8,4. Stope smrtnosti odojčadi, male dece i mrtvorodenosti spadaju u red niskih stopa. Posmatrajući petogodišnji period zapažaju se relativno konstantne stope vitalnih pokazatelja, osim kod mortaliteta odojčadi i mrtvorodenosti čije stope imaju neznatne varijacije tokom navedenog perioda dok su stope na početku i kraju ovog perioda gotovo identične.

3. Socioekonomski pokazatelji okruga govore da je ukupno 29335 lica nezaposleno što je, u odnosu na prethodnu godinu 3,3% nezaposlenih više. Prosečni neto lični dohodak okruga za 2013. godinu je 36747, dok je prosek Srbije 43932. U odnosu na prethodnu godinu evidentno je povećanje zarada za 6,6 procenata.

Prosečna neto zarada ima kontinuiran rast od 2009. do 2013 u proseku za 6% godišnje, dok je u isto vreme rastao i broj nezaposlenih za oko 3% godišnje.

4. Sadašnju zdravstvenu situaciju Pomoravskog okruga karakterišu klasični dominirajući problemi karakteristični i za visokorazvijene zemlje. U strukturi uzroka smrti dominiraju masovne nezarazne bolesti, pre svega kardiovaskularne i maligne zatim nedovoljno definisana stanja, respiratorne i bolesti mokraćno polnog sistema. Ovakva struktura uzroka smrti je identična prethodnih nekoliko godina.

5. U registrovanom vanbolničkom morbiditetu najveći značaj kod dece i mladih imaju bolesti respiratornog sistema, a kod radno aktivne populacije i starih bolesti kardiovaskularnog i respiratornog sistema, dok su u bolničkom morbiditetu najzastupljeniji problemi dijabet, hipertenzija, opstruktivne bolesti pluća, benigne promene kože i karcinom pluća.

6. U strukturi oboljevanja od zaraznih bolesti dominirala je streptokokni faringitis, zatim influenca dok je smrtnih slučajeva od zaraznih bolesti bilo 1. Od polno prenosivih bolesti obolelo je 9 lica, najviše od akutnog Hepatitisa B. Posmatrajući stope oboljevanja od zaraznih bolesti u zadnjih pet godina, uočava se vrh krive u 2011. kada je stopa bila najviša 6792, dok početak i kraj posmatranog perioda imaju slične vrednosti stope oko 4000.

7. Najveću stopu incidence među nezaraznim bolestima imale su maligne bolesti 373,7, dijabet 185,5 i koronarne 171,5 na 100000. Stope incidence od nezaraznih bolesti pokazuju trend opadanja od 2009 do 2012. godine da bi u 2013. godini došlo do naglog skoka broja novootkrivenih slučajeva.

8. Rezultati ispitivanja higijenske ispravnosti vode za piće pokazali su da je najveće procenat neispravnih uzoraka iz seoskih vodovoda, oko 26% ispitivanih uzoraka, zatim iz gradskih vodovoda 3,68%.

9. Vakcinacija predstavlja najbržu, najefikasniju i najekonomičniju meru zdravstvene zaštite. U 2013. godini realizovana je u proseku sa obuhvatom od 67,7% do 99,8%.

10. Zdravstvenu zaštitu stanovništvu okruga obezbeđivalo je dvanaest zdravstvenih ustanova: šest domova zdravlja, tri opšte bolnice, dve apotekarske ustanove, zavod za javno zdravlje i zdravstvena služba gerontološkog centra.

11. Od ukupnog broja zaposlenih u ovim zdravstvenim ustanovama 76% su zdravstveni radnici i saradnici od čega je 23% sa visokom stručnom spremom, a od ukupnog broja lekara 77,5% je specijalista. U proteklih pet godina broj zaposlenih se nije značajno menjao kako ukupan broj tako i po stručnoj spremi.

12. Obezbeđenost stanovništva Pomoravskog okruga zdravstvenim radnicima u primarnoj zdravstvenoj zaštiti je različita zavisno od zdravstvene ustanove i službe. Nedovoljna obezbeđenost lekarima prema Pravilniku o uslovima za obavljanje zdravstvene delatnosti je u službama za zaštitu usta i zuba predškolske i školske dece, i to u domu zdravlja Despotovac gde je broj korisnika po lekaru 1720 (standard 1500). Najbolju obezbeđenost lekarima imaju službe za zaštitu zdravlja usta i zuba odraslih gde je 6798 korisnika po lekaru (standard 10000) i službe za zdravstvenu zaštitu žena sa 3858 korisnika po lekaru (standard 6500), službe za zdravstvenu zaštitu dece i školske dece sa 502 odnosno 955 korisnika (standard 850 i 1500). U proteklih pet godina broj zaposlenih u službama primarne zdravstvene zaštite se kontinuirano smanjivao odnosno za pet godina je ukupan broj zaposlenih smanjen za 9 %. Najveće smanjenje je u delu medicinskog osoblja sa srednjom stručnom spremom 12%, a najmanje kod lekara gde je broj zaposlenih smanjen za 3% u proteklih pet godina.

13. U posmatranom periodu može se uočiti vrlo slaba iskorišćenost stomatoloških službi za odrasle sa 0,3 posete po korisniku i 1799 poseta po lekaru (standard 3000), zatim službi za zdravstvenu zaštitu žena sa 1,1 poseta po ženi (15 god. i više) za godinu dana i 3858 poseta po lekaru (standard 6000 poseta). Razlog za ovako slabu iskorišćenost ovih službi nalazi se u velikom odlivu pacijenata u privatne ginekološke i stomatološke ordinacije kao i predhodne godine. Najveći broj poseta po korisniku je u Službi za zdravstvenu zaštitu dece 12,9 posete, dok školska dece i omladina posete lekara u proseku 5,9 puta godišnje. Svaki odrasli stanovnik poseti lekara opšte medicine 5,3 puta godišnje. Najveći broj poseta po lekaru je u službama opšte medicine 7231, službama za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine 6455 i ove službe jedine imaju prosečan broj poseta po lekaru na nivou propisanog standarda, dok je kod ostalih ispod standarda.

Posmatrajući strukturu poseta lekarima uočava se izražena dominacija kurativnih poseta i izuzetno skroman procenat preventivnih pregleda pogotovu u zdravstvenoj zaštiti odraslog stanovništva i zdravstvenoj zaštiti žena.

U proteklih pet godina broj poseta po lekaru je varirao neznatno i kod većine službi je na nivou standarda, osim kod stomatologije i ginekologije gde je u celom posmatranom periodu broj poseta ispod standarda posebno kod ginekologije gde je skoro duplo manji.

14. Pomoravski okrug je u 2013. godini raspolagao sa **930** bolničkih postelja pa je obezbeđenost stanovništva posteljnim fondom **4,38** postelja na **1000** stanovnika

- Bolnički kapaciteti u svim bolnicama uglavnom imaju optimalnu iskorišćenost **72.04%**, a prosečna dužina lečenja **6.73** dana.

- Pacijentima je bilo na raspolaganju **341** lekara od čega **303** ili **88,86%** specijalista i **1059** medicinska tehničara

- Prosečna opterećenost kadra bolničkim posteljama je **2,73** postelja po lekaru odnosno **3,07** po specijalisti. Broj postelja po jednom medicinskom tehničaru je **0,88** Prosečan broj bolesnika po lekaru specijalisti na nivou okruga bio je **136** (standard od 130-250), a broj specijalističkih pregleda **1915** po lekaru (standard od 1050-2100). Broj operacija po lekaru specijalisti je **205**.

Posmatrajući petogodišnji period zapaža se opadanje iskorišćenosti posteljnih kapaciteta prosečno za 1% godišnje. Broj specijalističkih pregleda po specijalisti varira iz godine u godinu a najveći broj pregleda je bio 2011. godine. Ostali pokazatelji imaju uglavnom približne vrednosti posebno počev od 2010. godine.

Rezultati ove analize ukazuju na potrebu implementacije sledećih mera:

1. Predominacija masovnih nezaraznih bolesti u strukturi oboljevanja i umiranja stanovništva Pomoravskog okruga zahteva striktnu primenu programa preventivne zaštite od hroničnih nezaraznih bolesti, uz obezbeđenje materijalnih resursa i preciziranih zadataka za sprovođenje strategija i mera kroz intenzivniji zdravstveno vaspitni rad i preventivne preglede, kao i sprovođenje usvojenih Nacionalnih programa prevencije i ranog otkrivanja pre svega karcinoma grlića materice, debelog creva i karcinoma dojke.

2. Očuvanje i dalje unapređenje zdravlja najosetljivijih kategorija stanovništva-žena, dece, školske dece i omladine, zahteva dosledno sprovođenje mera utvrđenih Uredbom o nacionalnom programu zdravstvene zaštite žena, dece, školske dece i studenata i Programa koji je sastavni deo Uredbe.

3. Demografska situacija je zabrinjavajuća što zahteva sveobuhvatno sagledavanje problema s obzirom na kompleksnu osnovu reproduktivnog ponašanja u savremenom društvu.
4. Primarna zdravstvena zaštita težište svojih aktivnosti mora staviti na mere promocije zdravlja i prevencije bolesti, a reorganizacijom postojećih službi preusmeriti se ka porodici i instituciji porodičnog lekara, uključujući u taj sistem i privatnu lekarsku praksu.